

GOSPODARSKA ZBORNICA
SLOVENIJE

SKEP - SLUŽBA ZA KONJUNKTURO IN EKONOMSKO POLITIKO

Konjunktorna gibanja

Številka 1, letnik XIII, februar 2005

Konjunktorna gibanja

**Ocena in analiza tekočih
gospodarskih gibanj**

Februar 2005

1. EVROPA IN SVET NA PREHODU LET 2004-2005

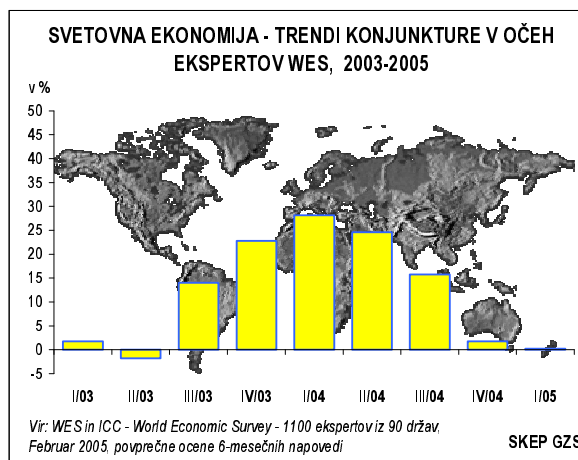
V Evropi je bilo v letu 2004 oživljanje ekonomije - glede na vse okoliščine - skromno. Živahna, rekordna gibanja v svetovni ekonomiji so sicer dajala pomembne impulze tudi evropskemu gospodarstvu, domače povpraševanje v večini držav Unije pa ni dosti prispevalo k oživljanju.

Zlasti v **tretjem** četrtletju leta so se stopnje gospodarske rasti v državah evro področja zelo znižale. V Nemčiji in Franciji, ki pomenita kar 50 odstotkov BDP evro področja, je bila gospodarska rast komaj zaznavna (+ 0,1%). Povpraševanje gospodinjstev je v Franciji ob tem nazadovalo v Nemčiji pa stagniralo. Tudi kreiranja novih delovnih mest v evro področju domala ni bilo. Rast plač je bila zelo zmerna. Zaupanje potrošnikov pa je bilo iz teh razlogov zelo šibko. Čeprav so bile napovedi drugačne, niso rasle niti investicije. Najbolj pozitivni kratkoročni evropski indikator pa je - kljub vsemu - ostajalo poslovno zaupanje podjetij.

Zadnje, četrto četrtletje 2004 je bilo za evropsko ekonomijo nekaj boljše, tako da je ocenjena letna stopnja rasti BDP 2004 za države evro področja v povprečju za zdaj 2,1 odstotka. Obeti za **leto 2005** za EU so odvisni od vplivov na **globalni, svetovni sceni**, saj je bilo že v letu 2004 oživljanje v EU pretežno rezultat izvoza. Slabo znamenje je, da je izvozna rast držav evro področja močno popustila že v tretjem četrtletju leta 2004. Za leto 2005 je negotovo, kako bo gibanje **evra do dolarja** - njegova najbolj verjetna nadaljnja krepitev - vplivalo na izvozne možnosti - in ali bo domače povpraševanje - kar je manj verjetno - lahko nadomestilo del nižjih izvoznih impulzov. 15. februarja 2005 je en evro veljal 1,30 dolarjev. Dodaten dejavnik tveganja, ki prihaja s svetovne scene, je tudi za leto 2005 **cena nafte** in drugih surovin. 10. februarja je bila cena nafte brent še vedno 44,20 dolarja za sod. Na svetovnem prizorišču pa so še druge neznanke.

Vendar je kljub vsemu pričakovati nadaljevanje razmeroma solidne globalne svetovne konjunkturo. Leto 2004 je bilo za **svetovno ekonomijo** sicer najboljše, rekordno leto v zadnjih petnajstih letih, saj je BDP po oceni v povprečju narasel za 4,1 odstotka, zlasti zaradi rasti v ZDA in v Aziji ter državah izvoznicah nafte. Za leto 2005 stroka sicer ne pričakuje dramatičnega poslabšanja svetovne ekonomije ali recesije, brez dvoma pa nižjo rast (3,5 odstotka) kot v letu 2004 in v trendu šibkejše konjunkturo. Januarja so za prvo polletje 2005 ocene znamenitega WES (*World Economic Survey*) - dela

ga 1100 ekspertov iz 90 držav, med enajstimi iz Slovenije dva iz GZS - pokazale za svetovno ekonomijo viden trend slabšanja in precej nižje napovedi kot šest predhodnih ocen! A to nikakor ne obeta recesije, gotovo pa gre za poslabšanje poslovne klime, najbolj izrazito v Zahodni Evropi.

V **ZDA**, kjer je v letu 2004 visoko, 4,5-odstotno rast - spodbujalo tako trošenje domačega prebivalstva kot tudi visoki podjetniški dobički ob podpori nizkih obrestnih mer in znižanja davkov (tax cuts) - naj bi bila konjunktura letos zmernejša. Predvidevajo 3,5 do 3,8 odstotka rasti, pri obrestnih merah obrat navzgor in pri porabi prebivalstva znake popuščanja. Pri investicijah naj bi se kljub temu nadaljevalo oživljanje. Manj vreden dolar pa naj bi spodbujal ameriško izvozno aktivnost.

Na svetovni sceni je sicer tudi za evropsko ekonomijo še naprej odločilno tudi dogajanje na **Kitajskem in v Aziji**. Kitajska je vstopila v fazo kontroliranega umirjanja ekonomije. Vlada si je postavila cilj, da bi investicije poslej ne predstavljale več tako visokega odstotka v BDP kot v letu 2004 (43 odstotkov BDP). Kljub temu naj bi bila gospodarska rast na Kitajskem še med 7,5 do 8 odstotki. Zato so optimistična tudi pričakovanja **japonske ekonomije**. Tu gre v večjem delu za naložbe v novo opremo in širitve zmogljivosti, prav pod vplivom kitajskega povpraševanja. Razvoj bo sicer rahlo počasnejši kot lani, vendar še vedno z okoli 2 odstotno stopnjo rasti BDP, ki jo najbolj spodbujajo investicije. V Indiji je predvidena za leto 2005 6,6-odstotna rast. Učinki **tsunami**-ja na gospodarsko rast v Aziji v tem letu so v tem hipu še precejšnja neznanka.

Za **Rusijo in Vzhodno Evropo** so izgledi za povpraševanje v letu 2005 spet zelo pozitivni. Ruska ekonomija bo rasla po 6-odstotni stopnji, druge vzhodno evropske države pa v povprečju po blizu 5-odstotni stopnji.

Cene surovin v svetu naj bi po najnovjših ocenah še naraščale. To spodbuja gospodarsko rast in povpraševanje tudi npr. v državah Južne Amerike - Brazilije in drugih, Rusiji, Kazahstanu, itd. V evropski ekonomiji pa pomeni nadaljnji trend pritiska visokih stroškov, zlasti za industrijo. Ta vpliv je močno odvisen od kombinacije cen in razmerja evrodolar, saj večina cen surovin kotira v dolarjih. Za **cene kovin**, ki so zelo pomembne za evropsko, pa tudi za slovensko ekonomijo, za zdaj ni izgledov za začetek upadanja, prej nasprotno.

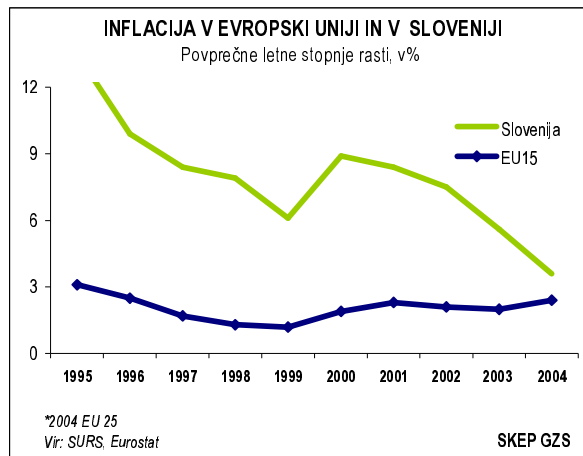
Med pomembnimi dejavnostmi z vidika konjunktura velja opozoriti na aktualne trende v **avtomobilski** industriji. Povpraševanje po avtomobilih na svetovnih trgih se v trendu umirja. K temu zlasti prispeva manjše povpraševanje s trga ZDA. Vendar je v primerjavi s preteklimi leti tudi konec leta 2004 svetovno povpraševanje po vozilih še na visoki ravni. V Evropi je lani proizvodnja vozil in komponent zanje močno rasla, npr. v Nemčiji kar za 6 odstotkov. Nekaj slabše je bilo v Italiji, pa tudi v Franciji in Veliki Britaniji. Konec leta 2004 so bile v Evropi zaloge vozil razmeroma visoke, zato je večina proizvajalcev znižala proizvodne plane za leto 2005. Razmeroma visoko pa ostaja domače in tuje povpraševanje za komercialna in industrijska **vozila** iz evropske produkcije. Naročila so zelo zrasla (v Nemčiji npr. kar za 26 odstotkov). To so indikatorji, ki posredno potrjujejo, da so lahko tudi v Evropi investicije vendarle med spodbujevalci konjunktura tudi v letu 2005. Podobna sporočila daje sektor **proizvodnje strojev**, ki je lani pod vplivom izvoznega in domačega povpraševanja v Evropi in Aziji posloval ugodno in dosegel visoko rast. A tu je manj izgledov, da se bo to nadaljevalo v enaki meri v letu 2005, čeprav bo še vedno precej impulzov tudi iz investicijskih aktivnosti na Kitajskem, v ZDA, Rusiji in iz drugih držav z visoko rastjo.

2. KONJUNKTURA V SLOVENIJI

Za slovensko gospodarstvo je bilo leto 2004 v marsičem posebno, celo prelomno: vstop v Evropsko unijo v začetku maja in vstop v mehanizem ERM2 konec junija sta najbolj vplivala na živahno mednarodno menjavo. Stabilizacija tečaja tolarja – nihanja od centralne paritete so bila po vstopu v ERM2 v drugi polovici leta zanemarljiva - je v slovensko poslovno okolje vnesla pomemben element stabilnosti. Sočasno se je na »evropsko« raven spuščala tudi inflacija.

Obeti glede gospodarske rasti Slovenije za leto 2004 so po razpoložljivih podatkih ugodnejši od pričakovanj. 4,9-odstotna medletna gospodarska rast

izmerjena v tretjem četrtletju 2004 kaže na realne možnosti doseganja **rasti BDP nad 4 odstotki**, kljub predvidoma nekoliko manj dinamičnemu zadnjemu četrtletju.

Kupna moč domačega trga se je po naši oceni lani povečala za okoli 3 odstotke. Najmočnejši impulz domačemu povpraševanju je dajala **investicijska aktivnost**, čeprav je naložbeni utrip nekaj nižji od prvotnih pričakovanj. Poleg investicij poslovnega sektorja v opremo in stroje se je krepila stanovanjska gradnja, nadaljujejo se vlaganja na področju cest in infrastrukture. Trošenje gospodinjstev se je ob 2-odstotni realni **rasti plač** krepilo tudi s povečanim zadolževanjem ob zniževanju obrestnih mer.

Pospešeno in nad pričakovanji je v letu 2004 rasla **mednarodna menjava**. Izvoz je bil močnejši predvsem v nove članice EU, okrepil pa se je tudi izvoz v naše že tradicionalne partnerice. Blagovni uvoz je v celoti sicer rasel hitreje od izvoza.

Na **trgu dela** so se v letu 2004 po daljšem obdobju nazadovanja pokazala pozitivna gibanja. Okrevanje zaposlovanja v podjetjih in popuščanje negativnega trenda v drobnem gospodarstvu se je izrazilo tudi z zmanjšanjem stopnje brezposelnosti. Ugodnejši trendi pa so bili značilni predvsem v poslovno storitvenih dejavnostih in tudi v nekaterih delih industrije. Trendi zaposlovanja ostajajo negativni v delovno intenzivnih dejavnostih, kjer je pritisk cenejše delovne sile z daljnega vzhoda pa tudi iz nam bližjih evropskih držav močnejši, pogoji na prodajnih trgih pa ostrejši. Podjetja so pri kreiranju novih delovnih mest še posebej izpostavljena rasti stroškov, ki jih na trgu ob povečevanju konkurence ne morejo realizirati z zvišanjem cen. Obremenitev slovenskih podjetij z davki in prispevki je v primerjavi s partnerji iz drugih držav še vedno med najvišjimi.

Slovenija bi glede na predvideni scenarij za prevzem evra kot nacionalne valute izpolnila **merila konvergence** do oktobra 2006, ko naj bi bilo dokončno fiksirano tudi menjalno razmerje tolar/evro. Slovenija, ki že nekaj časa izpolnjuje tri od štirih zahtevanih kriterijev, bo morala tako še okrepiti prizadevanja za zniževanje inflacije. Januarja 2005 je bilo dvanajstmesečno povprečje inflacije za Slovenijo tako še 3,4 odstotka, pri čemer je izračunana referenčna vrednost konvergenčnega merila stabilnosti cen v EU po zadnjih podatkih znašala 2,2 odstotka.

Slovenija in konvergenčna merila, december 2004

	MERILO	SLOVENIJA
Inflacija (12-mesečno povprečje)	2,2%	3,6%
Dolgoročna obrestna mera	6,28%	4,68%
Javnofinančni primanjkljaj (% BDP)	< 3%	2%
Javni dolg (% BDP)	< 60%	29,5%

Vir: Banka Slovenije, januar 2005

Posebno pozornost mora Slovenija v prihodnjem obdobju nameniti vzdrževanju **javnofinančnih ravnovesij** in vzdržnosti javnih financ. Proračunski primanjkljaj v letu 2004 sicer še ne presega merila konvergence, vendar se je v primerjavi s prejšnjimi leti povečal. Potrebne korekcije davčne zakonodaje bi morale zmanjševati tveganja za povečevanje primanjkljaja, hkrati pa omogočiti večjo prilagodljivost in konkurenčnost podjetij in celotnega gospodarstva.

V **začetku leta 2005** je poslovanje podjetij zaznamovalo prilagajanje na spremembe v davčni zakonodaji, ki se ponovno kaže kot prezapletena in nepregledna. Obračunavanje ustreznih davčnih obveznosti podjetjem dodatno otežuje neprilagojenost izvedbenih podzakonskih aktov. Najbolj kritična je neuskkljenost davčnih obveznosti in pravic iz kolektivnih pogodb, vezanih na povračila stroškov v zvezi z delom. Socialne partnerje poleg usklajevanja teh stališč v letu 2005 čaka še večja naloga – priprava novega »ekonomsko« socialnega sporazuma.

3. BLAGOVNA MENJAVA S TUJINO

V letu 2004 so bili trendi v blagovni menjavi s tujino izrazito pozitivni in celo nad pričakovanji. Hitrejša rast izvoza in uvoza se je nadaljevala tudi proti koncu leta 2004 - decembra je bil izvoz v primerjavi z istim mesecem 2003 v evrih kar za 19% nominalno višji, uvoz pa za okoli 17% višji.

V vsem letu 2004 je bila rast izvoza blaga v evrih 11,2-odstotna, še bolj kot izvoz pa je lani rasel uvoz - nominalno je bil kar za 12,5% višji kot leto prej. Po prvih ocenah so bila lani **realna gibanja** blagovne menjave ugodnejša od napovedi – v primerjavi z letom 2003 je bil **izvoz realno za blizu 9 odstotkov in uvoz za 10-11 odstotkov višji**. Tako visoke rasti v blagovni menjavi Slovenija ni dosegala že vse od leta 2000 dalje.

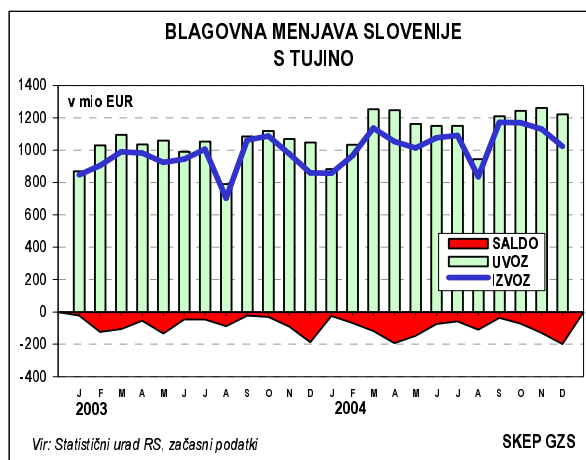
Blagovna menjava Slovenije s tujino, v evrih

	2004			Nominalne stopnje rasti, v%
	Vrednost v milijon EUR			
	Nov.	Dec.	I-XII	
IZVOZ	1.131	1.022	12.551	11,2
• EU-25	755	655	8.284	9,7
• Države nečlanice	376	367	4.267	14,3
UVOZ	1.261	1.222	13.773	12,5
• EU-25	1.034	1.014	10.942	17,2 *
• Države nečlanice	227	208	2.832	-3,4 *
SALDO MENJAVE	-129	-199	-1.222	
• EU-25			-2.658	
• Države nečlanice			1.436	

* Uvoz – ocene rasti po državi porekla za 11 mesecev 2004

Vir: Statistični urad RS, 11. februar 2005 – ZAČASNI PODATKI

Po začasnih podatkih, ki jih objavlja SURS, je bilo v letu 2004 **izvoza blaga** za 12.551 milijonov evrov, **uvoza blaga** pa za 13.773 milijonov evrov. Uvoz je lani rasel hitreje od izvoza, iz držav EU-25 še bistveno bolj kot skupni uvoz. Na podlagi tako ocenjenih tokov menjave je **blagovni primanjkljaj** v vsem letu dosegel 1,222 milijonov evrov, primanjkljaja z državami EU-25 je bilo celo za 2.658 milijonov. Z vsemi ostalimi državami nečlanicami je imela Slovenija presežek, 1.436 milijonov evrov.

V letu 2004 je bila pokritost uvoza z izvozom 91,1-odstotna, nekoliko slabša kot leto prej. V **tolarskih vrednostih** je bilo po začasnih podatkih

izvoza blaga za 2.999 milijard ali za 13,9 odstotka več kot v letu 2003, uvoza pa za 3.292 milijard ali za 15,1 odstotka več kot leto prej.

Postopno okrevanje gospodarstev v državah Evropske unije, čeprav se to po prvih ocenah rasti za leto 2004 še ni odrazilo pri vseh naših najpomembnejših partnericah, je imelo na izvoz naših podjetij pozitiven vpliv. Uvozno povpraševanje držav EU-25 po slovenskem blagu se je s 7,5 odstotka v prvem polletju do konca leta 2004 okrepilo na 9,7 odstotka. V vsem letu 2004 se je z **državami Evropske unije**, ob 9,7% povečanju izvoza in okoli 17% povečanju uvoza (ocena) blagovni primanjkljaj glede na prejšnje leto bistveno povečal. Slovenska podjetja so lani (po podatkih za 11 mesecev) izvoz okrepila z večino pomembnejših tradicionalnih partneric EU – Avstrijo, Francijo, Italijo, Veliko Britanijo, nekaj nižja rast je bila dosežena pri izvozu v Nemčijo. Lani pa se je povečal tudi izvoz v nekatere manjše države članice (Belgijo, Dansko, Ciper, Irsko, Finsko, Grčijo, Luksemburg, idr.). Izvoz v nove članice EU se je ohranjal na visoki ravni zadnjih dveh let, še posebej izvoz na Češko in Madžarsko, nekoliko manjša je bila rast izvoza v Slovaško in Poljsko.

V ostale države **nečlanice** se je izvoz v trendu povečeval, v letu 2004 je bil za 14,3 odstotka višji kot leto prej. Pospeseno se je lani povečeval izvoz v države nekdanje Sovjetske zveze, še posebej v **Rusijo** in Ukrajino. Na teh trgih je v zadnjem obdobju večja gospodarska rast pomenila tudi večje izvozne možnosti za slovenska podjetja. Predvsem kot posledica prenehanja veljavnosti prostocarinskih sporazumov ob vstopu Slovenije v EU, pa se je povečal tudi izvoz v države na ozemlju nekdanje Jugoslavije, najbolj v Hrvaško in Srbijo in Črno goro. Izvoz v Bosno in Hercegovino se je povečal le za 2,5 odstotka, v Makedonijo pa je lani nazadoval.

Blagovna menjava z najpomembnejšimi partnerji, 2004 *

	IZVOZ, v evrih		UVOZ, v evrih	
	Stopnje rasti, v %	Delež v %	Stopnje rasti, v %	Delež v %
• Nemčija	2,6	21,6	14,2	19,5
• Italija	7,2	12,8	12,9	18,5
• Hrvaška	15,7	9,3	12,3	3,6
• Avstrija	11,7	7,4	50,4	11,5
• Francija	23,9	5,3	-3,7	8,8
• Srbija in Črna gora	25,5	3,4	56,7	0,8
• Rusija	22,4	3,4	8,5	2,4
• ZDA	-1,9	3,2	-21,3	1,7
• Poljska	7,0	2,7	4,0	1,4
• Velika Britanija	10,7	2,3	-5,7	1,6

Vir: Statistični urad RS in BS, januar 2005; * podatki za 11 mesecev

4. PLAČILNA BILANCA

Leto 2004 je Slovenija po prvih ocenjenih tokovih zaključila s **primanjkljajem v tekoči plačilni bilanci** in sicer v višini 179 milijonov EUR, v letu 2003 je primanjkljaj dosegel 91 milijona EUR. Na tak primanjkljaj v tekočih transakcijah je lani vplival predvsem visok primanjkljaj v blagovni menjavi, ki ga tudi dobri rezultati v storitveni menjavi (presežek) niso mogli pokriti.

Po plačilni bilanci je bilo v menjavi blaga in storitev lani za 106 milijonov EUR **primanjkljaja blaga in storitev** (leta 2003 pa 8 milijonov EUR presežka). Na poslabšanje rezultatov v menjavi blaga in storitev so lani vplivala predvsem gibanja v blagovni menjavi, rast uvoza je bila hitrejša od izvozne rasti. Nadpovprečna rast uvoza blaga je bila predvsem posledica močnejšega uvoza v mesecih pred vstopom Slovenije v EU. Prišlo je do nekaj vrednostno večjih nakupov pa tudi uvoza na zalogo zaradi pričakovanega poslabšanja pogojev menjave z ostalo tujino po vstopu v EU. Trendno se je uvozna dinamika začela umirjati šele v zadnjih mesecih leta.

Plačilna bilanca Slovenije s tujino, 2004

	Prilivi	Odlivi	Saldo
	Tokovi v milijon EUR		
TEKOČI RAČUN	16.578	16.758	-179
Blago	12.700	13.475	-775
Storitve	2.790	2.121	669
• Transport	805	486	319
• Potovanja	1.311	732	579
Dohodki od dela in kapitala	547	649	-102
Tekoči transferi	541	512	29
KAPITALSKI IN FINANČNI RAČUN			512
KAPITALSKI RAČUN			-179
FINANČNI RAČUN			690
• Neposredne naložbe			52
Domače v tujini			-368
Tuje v Sloveniji - NTI (saldo)			420

Vir: Banka Slovenije, februar 2005

V **menjavi storitev** s tujino je bilo lani za 669 milijonov EUR presežka, saj so kljub večjemu, 10% nominalnem porastu odhodkov glede na leto prej prihodki lani porasli za prek 13%. V turizmu je bilo za 1.311 milijonov EUR prihodkov, nominalno za 10,5% več kot leta 2003. Skladno z rastjo blagovne menjave so lani porasle transportne storitve - prihodki so bili višji kar za 18,5%. Razne poslovne storitve pa so bile od prejšnjega leta za okoli 15% višje.

Poleg blagovnih in storitvenih tokov na plačilno bilanco vplivajo tudi pozitivnejši neto tokovi **dohodkov od dela in kapitala**, višji kot pred letom so bili predvsem prejemki od kapitala. V skupnem

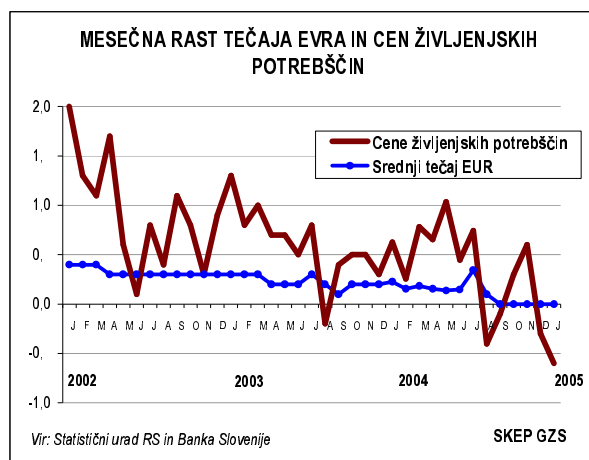
neto izkazu sicer še pozitivni **tekoči transferi** pa so bili v letu 2004 nižji kot leto prej (le ena tretjina tistih iz leta 2003).

Finančni in kapitalni račun v letu 2004 izkazujeta 512 milijonov EUR presežka, leta 2003 pa 26 milijonov EUR.

V letu 2004 so bile v nasprotju s predhodnim 2003 **tuje investicije** v Slovenijo ponovno presegale naložbe slovenskih podjetij v tujini. Neto prilivi tujih investicij so lani dosegli 420 milijonov EUR, kar je bilo za 121 milijonov EUR več kot pred letom. Večina naložb tujcev je bila lani - za razliko od leta 2003, v obliki lastniških vlaganj. Vlaganja slovenskih podjetij v tujino pa so bila lani nekoliko nižja – neto odlivov za neposredne investicije v tujino je bilo za 368 milijonov EUR (leta 2003 414 milijonov EUR). Znižanje gre predvsem na račun nižjih neto terjatev do hčerinskih podjetij v tujini, medtem ko so bila lastniška vlaganja na ravni iz leta 2003. Lastniški deleži v skupnih naložbah v tujini predstavljajo nekaj nad polovico.

5. GIBANJE TEČAJEV

Vstop Slovenije v mehanizem deviznih tečajev ERM2 konec junija 2004, je v slovensko poslovno okolje vnesel pomemben element stabilnosti. V drugi polovici leta 2004 je bilo odstopanje deviznih tržnih tečajev od centralnega tečaja 239,64 SIT za evro zanemarljivo - v povprečju so tečaji evra nihali blizu ravni centralnega tečaja.

Povprečni tečaj **evra** je v tolarjih v letu **2004** dosegel **238,86 SIT**, glede na leto 2003 je bil višji za 2,2 odstotka. Decembra je bil evro v povprečju vreden 239,77 SIT, v primerjavi z decembrom 2003 je bil za 1,4% višji.

Podobno se je gibal tudi podjetniški tečaj evra pri NLB. Evro, ki je bil v povprečju za 2,1 odstotka višji kot leta 2003, je lani v povprečju dosegel vrednost 238,94 SIT.

Januarja 2005 je evro ostal praktično na decembrski ravni - v povprečju je v tolarjih dosegel 239,76 SIT ali 0,05% nad centralno pariteto.

Gibanje vrednosti tečajev EUR in USD v SIT

	EUR srednji tečaj BS	EUR podjetniški tečaj N.L.B.	USD srednji tečaj BS
2004 (povprečje)	238,86	238,94	192,38
2004 januar	237,00	237,13	187,84
februar	237,36	237,56	187,88
marec	237,80	237,95	193,80
april	238,17	238,31	198,12
maj	238,49	238,62	198,68
junij	238,84	238,99	196,94
julij	239,67	239,71	195,49
avgust	239,82	239,75	197,00
september	239,82	239,80	196,48
oktober	239,83	239,80	192,30
november	239,77	239,80	184,74
december	239,77	239,80	179,31
2005 januar	239,76	239,80	182,45

Vir: Banka Slovenije, Nova Ljubljanska banka

Ameriški dolar, ki je v letu 2003 močneje nihaval, je tekom leta 2004 - z izjemo prvih 3 mesecev - slabel. V tolarjih se je njegova vrednost izraziteje zniževala v zadnji četrtini leta - dolar se je oktobra znižal za 2,1 odstotka, novembra še za 3,9 odstotka in decembra za nadaljnja 2,9 odstotka. Decembra 2004 je bil povprečni tečaj dolarja le 179,31 SIT. V letu **2004** je dolar v povprečju dosegel srednjo vrednost **192,38 SIT**, za 7,1 odstotka manj kot leta 2003. V začetku leta 2005 je spet nekoliko višji - januarja 2005 je bil v tolarjih vreden 182,45 SIT, za 1,6 odstotka več kot decembra lani.

Razmerje med dolarjem in evrom

	1 EUR = ... USD	1 USD = ... EUR
2003	1,13	0,89
2004	1,24	0,81
2004 januar	1,26	0,79
februar	1,26	0,79
marec	1,23	0,82
april	1,20	0,83
maj	1,20	0,83
junij	1,21	0,83
julij	1,23	0,81
avgust	1,22	0,82
september	1,22	0,82
oktober	1,25	0,80
november	1,30	0,77
december	1,34	0,75

Vir: Banka Slovenije

V **razmerju do evra** je dolar oslabil predvsem v zadnji četrtini leta – za 1 evro je bilo treba odšteti oktobra 1,25 dolarja, novembra 1,30 in decembra celo 1,34 dolarja. V letu 2004 je evro v **povprečju** dosegel vrednost **1,24 dolarja**, kar je bilo za 9,9 odstotka več kot v letu 2003. Januarja 2005 je evro nekoliko oslabil - na 1,32 dolarja, v prvi polovici februarja pa je ponovno nihal od 1,27-1,30 dolarja.

Položaj naših izvoznikov se je v drugi polovici leta 2004 slabšal, saj je tečaj dolarja merjen s košarico valut nominalno apreciral. Na porast vrednosti domače valute je ob nespremenjenem tečaju evra predvsem vplivalo zmanjšanje vrednosti ameriškega dolarja, za dobrih 10%. **Cenovna konkurenčnost** naših podjetij se je tako **slabšala**. Realni efektivni tečaj dolarja, merjen preko cen življenjskih potrebščin se je v enem letu po oceni povečal za 1,6%, merjen preko cen proizvajalcev pa za 1,4%. Poleg rasti tečaja domače valute pa na slabšanje cenovne konkurenčnosti na daljši rok prevladuje vpliv hitrejšje rasti domačih cen od rasti cen pri najpomembnejših partnerjih v tujini.

Kako evro sprejemajo v slovenskih podjetjih?

- Evro kot obračunsko enoto pri poslovanju s tujimi in domačimi partnerji uporablja že 96% anketiranih podjetij iz industrije.
- Na področju trgovine in drugih storitev evra ne uporablja med 13 in 18% podjetij (septembra je bil ta odstotek še višji).
- Uvajanje evra večini podjetij ne bo povečalo stroškov poslovanja, še največ povečanje stroškov pričakujejo v trgovini, gostinstvu, turizmu.

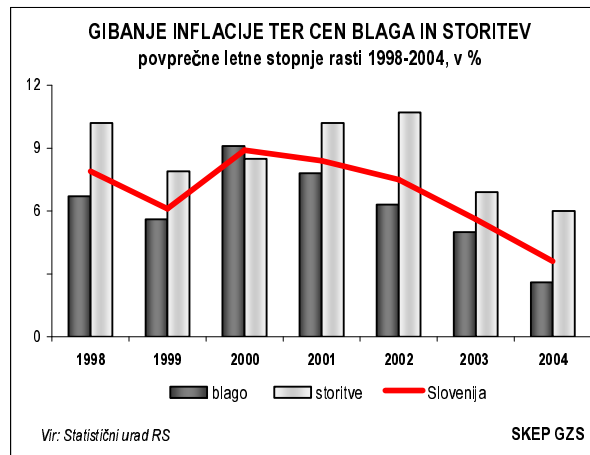
Vir: Delovni zvezek št. 1/2005 – Poslovna pričakovanja podjetij za leto 2005 – Anketa SKEP GZS – december 2004

6. GIBANJE CEN

Povprečna letna **inflacija**, merjena z rastjo cen življenjskih potrebščin je v letu 2004 znašala **3,6 odstotka**. Medletna stopnja inflacije (december 04 glede na december 03) pa je bila 3,2-odstotna. V primerjavi z letom 2003 se je povprečna letna stopnja rasti cen **znižala za 2 odstotni točki**.

Zniževanje inflacije v Sloveniji se je razmeroma uspešno nadaljevalo skozi vse leto 2004 in tudi na začetku 2005. Prav v zadnjih dveh mesecih, decembra in januarja so se statistično merjeno cene v povprečju zniževale. S tem se Slovenija postopno približuje izpolnjevanju konvergenčnih kriterijev za predvideni prevzem evra: januarja 2005 je bilo dvanajstmesečno povprečje inflacije za Slovenijo tako

še 3,4 odstotka, pri čemer je izračunana referenčna vrednost konvergenčnega merila stabilnosti cen po zadnjih podatkih znašala 2,2%.

V letu 2004 se je razkorak med gibanjem cen blaga in cen storitev še povečeval. V povprečju leta so bile v primerjavi z enakim obdobjem lani cene storitev višje za 6 odstotkov, cene blaga pa za 2,6 odstotka.

Gibanje cen 2004-2005 (stopnje rasti v %)

	Cene življenjskih potrebščin	Cene na drobno	Cene industrijskih izdelkov
November 2004			
XI 04 / X 04	0,6	0,7	0,1
XI 04/XI 03	3,6	5,6	5,0
I-XI 04/ I-XI 03	3,6	4,7	4,2
December 2004			
XII 04 / XI 04	-0,3	-0,6	0,4
XII 04/XII 03	3,2	4,8	4,9
I-XII 04/ I-XII 03	3,6	4,7	4,3
Januar 2005			
I 05/ XII 04	-0,6	-0,5	0,4
I 05/I 04	2,2	4,0	4,8

Vir: SURS, februar 2005

Med skupinami cen življenjskih potrebščin so se lani najbolj povečale cene v skupini izobraževanje, za 7,3%, od tega predšolsko izobraževanje za 9,3%. V skupini stanovanje so se najemnine zvišale za 11,9%, komunalne storitve pa za 8,6%. Cene v skupini alkoholne pijače in tobak so bile lani višje za 5,8%, med njimi so bili tobačni izdelki dražji za 10,8%. V skupini prevoz so se cene najbolj zvišale cestnim potniškim prevozom, za 8,9%. Cene poštne storitve so bile višje za 14,3% in finančnih storitev za 11%. Najnižja rast cen je bila lani zabeležena v skupini hrana in brezalkoholne pijače, 0,5-odstotna, nižje so bile povprečne cene zelenjave, olj in mleka z mlečnimi izdelki. Obleka in obutev se je lani v povprečju podražila za 1,7%.

Decembra 2004 so se cene življenjskih potrebščin v Sloveniji po statističnih podatkih znižale za 0,3 odstotka. Zabeležene rasti cen so bile pri večini opazovanih proizvodov in storitev le majhne, na nizko povprečno rast cen so v tem mesecu vplivale tudi številne pred-novoletne ugodnosti in znižanja. Tako so nižje cene so beležili v skupini prevoz (-1,9%) za osebne avtomobile (-3,1%) in za goriva (-2,8%). Nižje so bile tudi povprečne cene hrane in pijač z izjemo zelenjave. Najvišjo rast cen so decembra beležile cene storitev za rekreacijo in šport (4%) in cene športne opreme (9,7%).

Januarja 2005 so se cene življenjskih potrebščin v povprečju znižale za 0,6 odstotka, in medletna stopnja inflacije se je januarja spustila na 2,2 odstotka. Tudi januarja se je nadaljeval razkorak med gibanjem cen blaga in storitev, saj slednje v povprečju vztrajno naraščajo. Največji vpliv na znižanje povprečne ravni cen so imele za 9,5 odstotka nižje cene obleke in obutve. Za 3,6 odstotka so bile nižje tudi cene tekočih goriv, avtomobili pa za 0,8 odstotka. Rast cen je statistika v januarju beležila pri hrani in pijačah, večino na račun svežega sadja in zelenjave, ki sta bila dražja za 3,3 oziroma 8,3 odstotka. Zaradi povečanja trošarin pri tobačnih izdelkih so se cene v skupini alkoholne pijače in tobak, v povprečju zvišale za dva in pol odstotka.

Cene **industrijskih proizvodov** pri proizvajalcih so se v letu 2004 v povprečju povečale za 4,3%, ob koncu leta (december) pa so bile za 4,9% višje kot konec leta 2003. Tako so bile lani po dolgih letih zaostajanja višje od cen življenjskih potrebščin. Med skupinami industrijskih izdelkov je bila rast cen v tem obdobju najvišja pri proizvodih za vmesno porabo (5,9%), med njimi cen energentov za 6,2%. Cene proizvodov za investicije so bile višje za 2,5 odstotka. Med industrijskimi dejavnostmi, so se cene lani najbolj zvišale v proizvodnji kovinskih izdelkov (9%), v proizvodnji nekovinskih mineralnih izdelkov (7,6%) in v oskrbi z elektriko, plinom in vodo (6,7%). Znižanje cen smo zabeležili pri proizvajalcih električne in optične opreme (-4,3%).

Dinamika rasti **nadzorovanih cen** (npr. goriva, elektrika, komunala), je bila v letu 2004 v povprečju hitrejša od rasti **prostih cen**: po izračunih Banke Slovenije so bile decembra na medletni ravni proste cene višje za 2,2% nadzorovane cene pa za 8,3%. Po metodološko nekoliko drugačnem izračunu UMAR pa so bile regulirane cene decembra 2004 glede na leto pred tem višje za 9 odstotkov, od tega energija za 10,3 odstotka, druge regulirane cene pa za 6,1 odstotka.

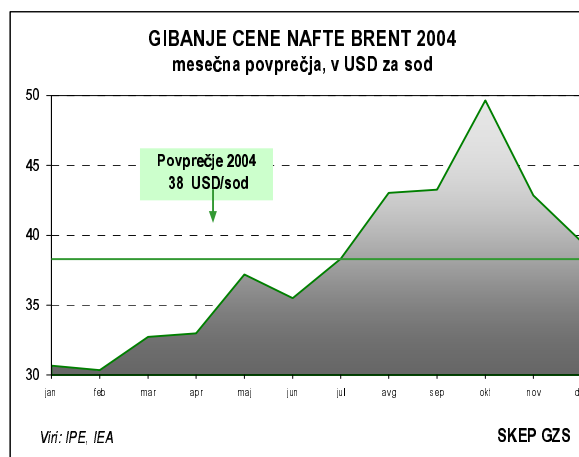
Struktura gibanja cen (medletne letne stopnje rasti v %)

	December 2003	December 2004
Cene življenjskih potrebščin	4,6	3,2
• nadzorovane cene	4,4	8,3
• proste cene	4,8	2,2

Vir: Banka Slovenije, Bilten, januar 2005

Letna stopnja **inflacije** je bila decembra 2004 v **EU(25) 2,4%**, enako kot v tudi v **evro** območju. Med državami evro področja je bila decembra najvišja medletna inflacija v Luksemburgu (3,5%) Španiji (3,3%), in v Grčiji (3,1%), najnižja pa na Finskem (0,1%), na Nizozemskem (1,2%) in v Belgiji (1,9%).

Povprečna cena sode **naftne Brent** je po podatkih IEA (International Energy Agency) v letu 2004 dosegla **38 USD** za sod, kar je za tretjino več kot leto pred tem. Po razmeroma umirjenem prvem četrtletju je cena nafte skokovito naraščala predvsem v drugi polovici lanskega leta. Najvišje cene je na svetovnem trgu dosegla oktobra, tik pod 50 USD za sod, v zadnjih dveh mesecih leta pa je rast cene nafte nekoliko popustila. Tržno ozadje rasti cene je v največji meri predstavlja rast povpraševanja s Kitajske, deloma tudi iz ZDA, ki pa se je v zadnjih mesecih lani nekoliko umirilo. Po drugi strani se je trg nafte soočal s številnimi omejitvami na strani ponudbe, vezanih na politične nemire in vremenske razmere. Rast dolarskih cen je pospešilo tudi padanje vrednosti dolarja na deviznem trgu. Na prehodu let 2004/2005 se je cena nafte kratkotrajno nekoliko umirila, vendar je že januarja ponovno rasla in februarja ostaja na visoki ravni, blizu 45 USD za sod.

Cene **naftnih derivatov** so bile tudi v letu 2004 v Sloveniji regulirane skladno z Uredbo o oblikovanju cen naftnih derivatov, s čimer so bila cenovna nihanja z mehanizmom prilagajanja trošarin nekoliko ublažena. Liter neosvinčenega 95

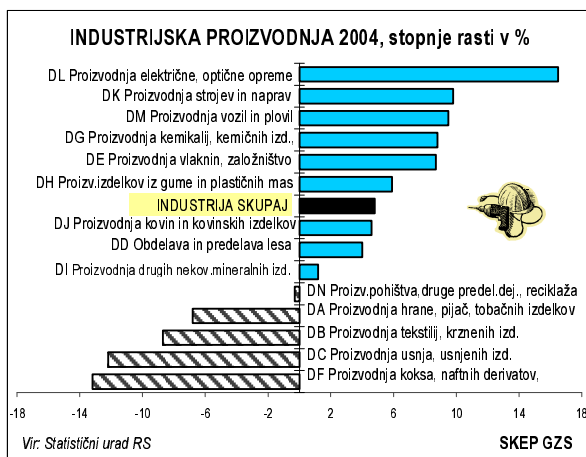
oktanskega bencina je v začetku leta v maloprodaji stal 186,6 SIT, ob koncu leta pa 196,7 SIT, najvišjo ceno je dosegel oktobra 208,2 SIT. Rast cene je bila še bolj izrazita pri plinskem olju D2 (dizel), ki je na začetku leta 2004 veljal 164,1 SIT za liter, ob koncu leta pa 195,6 SIT. Letos se je cena še zvišala - na 199,4 SIT in se tako bolj približala ceni litra NMB95, ki je od 15. februarja 2005 206,1 SIT za liter.

7. TRENDI V PROIZVODNJI IN STORITVAH

a) Industrija

Obseg industrijske proizvodnje se je po relativno visoki rasti v tretjem četrtletju, do konca leta 2004 stabiliziral. Leta 2004 je dosegel v povprečju za 4,8 odstotka več kot v enakem obdobju leta 2003.

V **predelovalnih dejavnostih** so slovenska podjetja lani proizvedla za 4,9 odstotka več kot leta 2003. V okviru teh so obseg proizvodnje lani najbolj povečali v proizvodnji električne in optične opreme (16,5%), proizvodnji strojev in naprav (9,8%), proizvodnji vozil in plovil (9,5%), proizvodnji kemikalij in kemičnih izdelkov (8,8%). Največje zmanjšanje obsega proizvodnje je statistika v letu 2004 zabeležila v proizvodnji koks in naftnih derivatov (-13,2%), proizvodnji usnja in usnjenih izdelkov (-12,2%), proizvodnji tekstilij in tekstilnih izdelkov (-8,7%).

V **rudarstvu** se je v letu 2004 industrijska proizvodnja konstantno slabšala, ter v povprečju dosegla negativno proizvodnjo (-1,1 odstotka). Podjetja za **oskrbo z elektriko, plinom in vodo** so po negativni rasti proizvodnje v letu 2003 (-3,5 odstotka) skozi leto 2004 le-to izboljševali, ter tako v letu 2004 v povprečju dosegli za 6,3 odstotka več kot leta 2003.

Stopnje rasti obsega industrijske proizvodnje in zaposlenost v industriji, v %

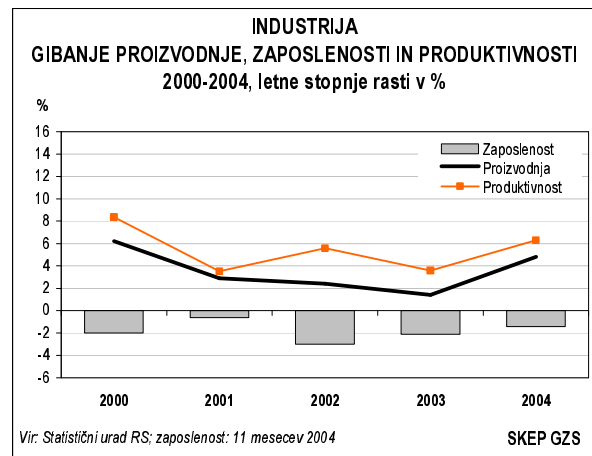
	2002	2003	2004
Industrija skupaj	2,4	1,4	4,8
C Rudarstvo	7,7	5,8	-1,1
D Predelovalne dejavnosti	2,0	1,6	4,9
E Oskrba z elektriko, plinom, vodo	5,4	-3,5	6,3
Zaposleni v industriji*	-3,0	-2,1	-1,4
D Predelovalne dejavnosti	-2,8	-2,0	-1,2

Vir: Statistični urad RS, februar 2005

* za 2004 obdobje januar- november

Zaposlenost v industriji se je v enajstih mesecih leta 2004 zmanjšala za 1,4 odstotka. Predelovalne dejavnosti so število zaposlenih v povprečju zmanjšale za 1,2 odstotka. Nekatera področja v predelovalnih dejavnostih so v tem obdobju beležila rast zaposlovanja npr. v proizvodnji strojev (4,7%), proizvodnji vozil in plovil (4,3%), proizvodnji plastičnih mas (2%) ter v proizvodnji kemikalij in kemičnih izdelkov (0,3%), ostalih 10 dejavnosti pa je število zaposlenih zmanjšalo.

Obseg **zalog** izdelkov se je v letu 2004 glede na leto 2003 v povprečju povečal za 19,3 odstotka, v predelovalnih dejavnostih so bile zaloge višje za 15,6 odstotka.

Vir: Statistični urad RS; zaposlenost: 11 mesecev 2004

Produktivnost dela v industriji, merjena s proizvodnjo na zaposlenega, se je lani v enajstih mesecih povečala za 6,2 odstotka.

Prihodek od prodaje v industriji, ki zajema dejavnosti iz področja rudarstva in predelovalnih dejavnosti, se je v letu 2004 nominalno povečal za 6,8 odstotka in realno (deflacioniran z indeksom cen industrijskih proizvajalcev) za 3,9 odstotka, glede na leto 2003. Skupna vrednost **prejetih naročil** se je nominalno povečala za 11,4 odstotka, realno pa za 7,8 odstotka.

**Prihodek od prodaje in vrednost novih naročil 2004,
stopnje rasti, v %**

	Nominalno	Realno
Prihodek od prodaje	6,8	3,9
- na domačem trgu	7,1	4,0
- na tujem trgu	6,6	3,8
Prejeta nova naročila	11,4	7,8
- z domačega trga	-1,0	-4,1
- s tujega trga	14,6	11,1

Vir: Statistični urad RS, februar 2005

b) Trgovina

Prihodki od prodaje v trgovini so se v enajstih mesecih leta 2004 realno povečali za 5,2 odstotka. Ta dinamika rasti se ohranja že od avgusta dalje. Realna rast prihodka v trgovini je bila v enajstih mesecih leta 2003 4,7 odstotka, v prvem polletju 2004 pa 5,3 odstotka.

V povprečju so v enakem obdobju prihodki od prodaje realno najbolj porasli v **trgovini z živili, pijačo in tobakom** za 3,8 odstotka, od tega v največji meri v nespecializiranih prodajalnah pretežno z živili.

Nekoliko manjša dinamika prodaje je bila v enajstih mesecih leta 2004 zabeležena v **trgovini z neživili**, kjer so se prihodki od prodaje realno povečali za 3,4 odstotka, glede na enako obdobje leta 2003. K realnemu povečanju prihodkov so prispevale specializirane prodajalne s pohištvom za 10,5 odstotkov, sledi trgovina s farmacevtskimi, kozmetičnimi izdelki za 5,9 odstotka, prodajalne s tekstilom, oblačili in usnjenimi izdelki za 2,9 odstotka, zmanjšanje prihodka pa v trgovini s knjigami in časopisi, za 6,9 odstotka.

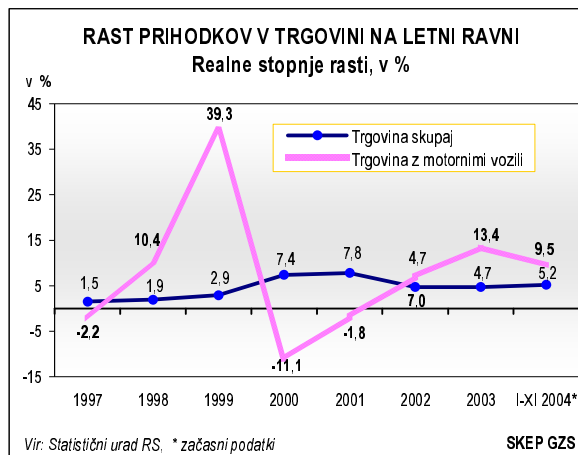
Realna rast prihodkov v trgovini – po dejavnostih, v %

	2003	I-XI 2004 I-XI 2003
SKUPAJ	4,7	5,2
Trgovina z živili, pijačami, tobakom	-1,0	3,8
Trgovina z neživili	8,3	3,4
• Farmacevtski, kozmetični izdelki	13,1	5,9
• Tekstil, oblačila, usnjeni izdelki	14,0	2,9
• Pohištvo, gospodinjski aparati, gradbeni material	12,8	10,5
Trgovina na drobno po pošti	6,1	17,7
Trgovina z motornimi vozili, gorivi, vzdrževanje, popravila	7,0	7,4
• Trgovina z motornimi vozili	13,4	9,5
• Trgovina z motornimi gorivi	4,1	5,6

Vir: Statistični urad RS, januar 2005

V trgovini z **motornimi vozili in vzdrževanjem ter prodajo goriv** so lani v primerjavi z enajstimi meseci leta 2003, izkazali realno za 7,4 odstotka višji prihodek. Prodaja motornih vozil, koles, rezervnih delov in opreme je bila v enajstih mesecih

lani realno kar za 9,5 odstotka višja kot leto prej in ima tako pomembno vlogo impulza. V trgovini z motornimi gorivi pa je prihodek v tem času realno porasel za 5,6 odstotka.

c) Gradbeništvo

Ugodni trendi iz leta 2003 so se v **gradbeništvu** nadaljevali tudi v letu 2004, pri čemer se je struktura dinamike rasti obrnila v prid stanovanjski gradnji, medtem ko so gradbeni inženirski objekti ohranjali sicer visoke povprečne ravni preteklega obdobja. Skupna vrednost opravljenih gradbenih del je bila v letu 2004 nominalno za 11,2% višja kot leto pred tem. Nominalna rast vrednosti pri stavbah je bila 20,7-odstotna, pri gradbenih inženirskih objektih pa 2,5-odstotna. Realni obseg opravljenih gradbenih del, deflacioniran s cenami gradbenih storitev, se je v povprečju leta 2004 povečal za 2,5%, pri stavbah za 9,2% pri gradbenih inženirskih objektih pa se je za 3,6 odstotka zmanjšal.

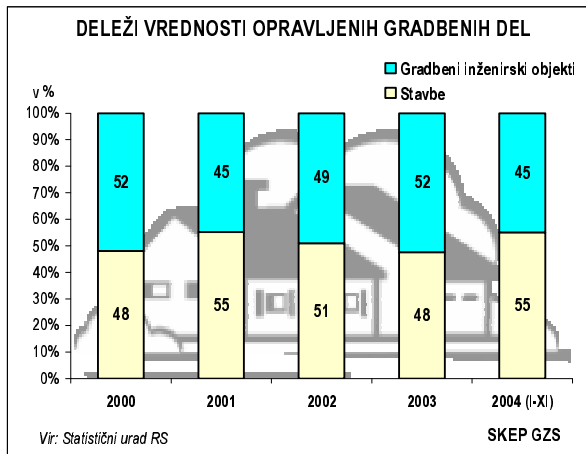
Vrednost opravljenih gradbenih del, 2004

	Delež v % 2004	Nominalni indeksi	
		XII 04 XII 03	I-XII 04 I-XII 03
Gradbeništvo	100,0	97,6	111,2
• Stavbe	55,0	101,5	120,7
• Gradbeni inženirski objekti	45,0	93,9	102,5

Vir: SURS, februar 2005

Gradnja infrastrukturnih objektov v letu 2004 je bila bolj stabilna kot gradnja stavb, kjer je opaziti večja nihanja navzgor kot posledica prve sprostitve finančnih sredstev iz stanovanjsko varčevalne sheme. V letu 2004 je bilo opaziti precejšnje povečanje nekaterih stroškov v poslovanju zaradi povečanja cen goriv in s tem prevozov, veliko povečanje cen kovinskih proizvodov, predvsem

betonskega železa in bakrenih proizvodov (inštalacijski material). Gradbeniki so te spremembe zelo težko prelivali v povečanje cen investitorjem, predvsem v pogodbah ki so bile podpisane že v letu 2003 in za fiksne cene. Pričakovati je, da bo imelo to za posledico doseganje nekoliko slabših poslovnih rezultatov v letu 2004 v primerjavi z letom 2003. V letu 2005 v gradbeništvu ni pričakovati, večjih vladnih posegov v financiranje infrastrukturnih projektov. Raven inženirskih gradenj bi se lahko zadržala na ravni leta 2004. Pričakujemo pa nadaljevanje intenzivne stanovanjske gradnje.

d) Turizem

V letu 2004 se je nadaljeval trend dokaj uspešnega razvoja turistične dejavnosti, ki se kaže v vse boljšem turističnem obisku, zlasti tujskem, v razmeroma uspešnem poslovanju večine turističnih podjetij in, kar je še posebej pomembno, v visoki stopnji rasti priliva turističnih deviz. Lani je turistični devizni priliv rasel z visoko 10% stopnjo, zaslužili smo 1,3 mrd evrov.

Turistični devizni priliv 2004

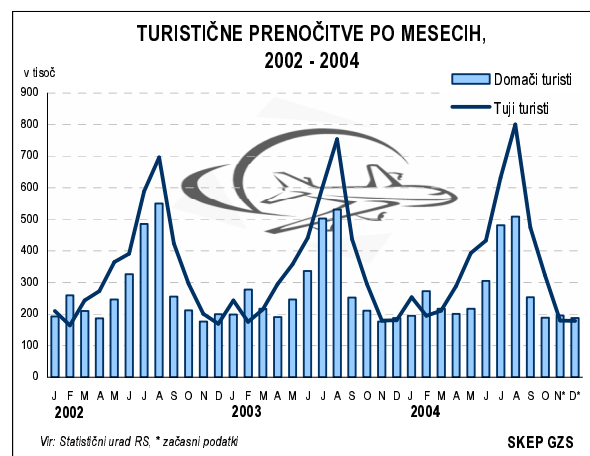
	Priliv v tisoč EUR	Indeks rasti v obdobju
Skupaj priliv	1.310.693	110
Turistična podjetja/pptv	201.016	116
Igralnice/pptv	188.862	109
Mejne prodajalne/pptv	50.207	88
Zdravljenje/pptv	12.715	112
Izobraževanje/pptv	9.195	107
Drugo/pptv	207.719	136
Ostala plačila s karticami	126.968	102
Ocena plačil s tolarско gotovino	514.010	106
Odliv	731.562	110

Vir: Banka Slovenije, 14.2.2005

V hotelih in agencijah (turizem v ožjem pomenu) je priliv turističnih deviz lani porasel za 16%, v igralnicah je višji za 9%. Priliv turističnih

deviz na prebivalca je že 655 evrov, kar je več od povprečja EU in od vseh drugih novih srednjeevropskih članic EU. Tudi po potrošnji turističnih deviz je prebivalec Slovenije s 366 evri prvi med vsemi novimi srednjeevropskimi članicami EU, kot tudi glede salda turistične devizne bilance, ki je v Sloveniji +290 evrov na prebivalca. Za srednjeevropske države, tudi Slovenijo, je značilen trend porasta odliva turističnih deviz – prebivalci vse bolj potujejo v tujino.

V letu 2004 se je skupni **turistični obisk** povečal le za 1%, našli smo 7,6 milijonov turističnih prenočitev. Toda tujski turizem se je povečal za 4% in predstavlja že 57% delež vsega turističnega obiska. Obisk domačih gostov se je v letu 2004 zmanjšal za 3%.

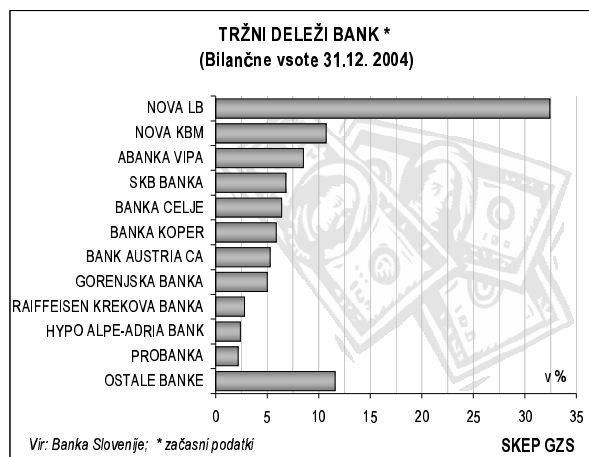
Število turistov se je povečalo prav iz vseh zahodnoevropskih držav. Vendar se je zmanjševala povprečna doba njihovega bivanja. Tako Nemčija ni več naša najpomembnejša izvorna turistična država: čeprav se je število nemških turistov povečalo za 4%, se je njihovo bivanje pri nas tako skrajšalo, da je padec števila prenočitev nemških gostov kar 5-odstoten. Sedaj je naša najpomembnejša izvorna turistična država Italija: število italijanskih turistov se je povečalo za 9%, njihovih prenočitev za 8%. Zelo se je povečal turistični obisk iz nekoliko bolj oddaljenih evropskih držav: iz Velike Britanije 32%, Francije 39%, Irske 37%, Španije 26%, Danske 19%, Finske 19% (merjeno s prenočitvami). Nekoliko se je zmanjšal obisk turistov iz večine srednje in vzhodnoevropskih držav. Porast smo beležili le iz Madžarske (2%), Češke (4%), Srbije in Črne Gore (14%) in Makedonije (16%). V letu 2004 se je močno povečal turistični obisk iz daljnih prekomorskih dežel: iz ZDA za 34%, iz Avstralije za 33%, iz Japonske za 27%, iz Kanade za 16% in iz Izraela za 6%.

Slovenija ima od novih EU srednjeevropskih držav najvišji delež tujskega turizma iz EU in tujskega turizma sploh. Vlaganja v turizem - investiranje v obsežne prenovе, dogradnje in razvoj novih produktov so se izkazala za uspešna. V zadnjih letih v večini turističnih krajev beležimo številne novosti: prenova in dogradnja hotelov, novi vodni rekreacijski parki, obnova in novogradnja kongresnih centrov, obnova smučarskih žičnic in sistemov, obnova igralnic in razvoj novih igralnic in salonov, golf igrišča, wellness centri, novogradnje in širitev marin. Toda v vsej državi imamo le 163 hotelov. To statistično pomeni 71 prebivalcev na hotelsko posteljo. To je precej več od povprečja EU, s 40 prebivalci na hotelsko posteljo.

e) Banke

Po prvih ocenah se je leta 2004 v primerjavi z letom 2003 **bilančna vsota bank** povečala za skoraj 12% (realno 8,4%) in je konec leta znašala 5.658 mrd tolarjev. Kar 80% povečanja bilančne vsote so banke namenile kreditiranju podjetij 333,5 mrd) in gospodinjstev (134,3 mrd). Obseg naložb v vrednostne papirje se je znižal, predvsem zaradi znižanja naložb v blagajniške zapise centralne banke. Najpomembnejši vir financiranja rasti bank je bilo zadolževanje v tujini s 46%, vloge nebančnega sektorja pa so prispevale 38% povečanja pasive.

Najhitrejšo rast (23,1%) so imele majhne banke, sledile so srednje velike banke (15,7%) in velike banke (7,3%). Delež bilančne vsote največjih petih bank se je znižal na 66,3%. Te banke so izgubile tudi nekaj več kot odstotno točko v deležu kreditov nebančnemu sektorju in nekaj manj kot 3 odstotne točke v deležu kreditov gospodinjstev.

Banke so ustvarile 59 mrd dobička pred obdavčitvijo, skoraj četrtno več kot leta 2003. Marža finančnega posredništva je upadla za četrtno

odstotne točke na 4,5%, obrestna marža je upadala nekoliko manj, na 2,7%, neobrestna marža pa je ostala na ravni 1,9% bilančne vsote. Donos na kapital je znašal 14,2%, donos na sredstva pa 1,1%. Banke so skoraj 68% operativnih stroškov pokrile z neto neobrestnimi prihodki. Delež stroškov poslovanja v bruto dohodku bank se je znižal za manj kot odstotno točko, delež neto obresti v bruto dohodku pa za 4,6 odstotne točke v primerjavi z letom 2003 in je znašal okroglih 59%.

f) Druge storitve

Po novi statistični raziskavi - **druge storitve dejavnosti** (prometu, skladiščenju, zvezah, poslovnih storitvah in drugih storitvenih dejavnostih) je bil v prvih enajstih mesecih leta 2004 **prihodek od prodaje** nominalno višji v skoraj vseh storitvenih dejavnostih, kot v enakem obdobju leta 2003, razen v skupini pomožne prometne dejavnosti, kjer se je le ta znižal za 11,5 odstotka. Prihodek od prodaje v storitvenih dejavnostih je v prvih enajstih mesecih leta 2004 nominalno najbolj porastel v skupini obdelave podatkov, baze podatkov za 34,6 odstotka, sledi skupina poslovnih dejavnosti (tehnično svetovanje, čiščenje objektov in opreme, drugih poslovnih dejavnosti itd.) za 27 odstotka, ostale storitve za 16,5 ter pošta in telekomunikacije za 12,3 odstotka.

Nominalna rast prihodkov v storitvenih dejavnostih, v %

	I-XI 2004	I-XI 2003
Pomožne prometne dejavnosti	-11,5	
Storitve potovalnih in turističnih organizacij	14,7	
Pošta in telekomunikacije	12,3	
Obdelava podatkov, podatkovne baze	34,6	
Poslovne dejavnosti	27,0	
Ostale storitvene dejavnosti	16,5	

Vir: Statistični urad RS, januar 2005

8. OBRESTNE MERE

Banka Slovenije je v prvem polletju 2004 zniževala svoje obrestne mere (od 2 do 2,5 odstotnih točk), od vstopa v ERM2 do konca leta pa so le-te ostale skoraj nespremenjene. V decembru 2004 se je povečala le cena začasnega odkupa deviz (od 1 na 1,25%) in obrestna mera refinanciranja (od 3 na 3,25%). Tako so v začetku leta 2005 ostale obrestne mere Banke Slovenije naslednje: obrestna mera za lombardna posojila 5%, za 60-dnevne tolarске blagajniške zapise 4%, 60-dnevni blagajniški zapisi v evrih 2,06% itd.

Mesečne harmonizirane dolgoročne obrestne mere* v novih članicah EU (v % letno)

	dec. 03	maj 04	dec. 04	jan. 05
Češka	4,82	4,88	4,05	3,84
Ciper	4,75	5,17	6,26	6,13
Latvija	5,07	4,95	4,58	4,29
Litva	4,81	4,46	3,95	3,85
Madžarska	8,24	8,25	7,17	7,21
Malta	4,71	4,65	4,70	4,71
Poljska	6,76	7,32	6,00	5,97
Slovenija	5,27	4,77	4,07	3,87
Slovaška	5,42	5,13	4,58	4,04
Estonija**	4,75	4,53	4,28	...

Vir: ECB in Evropska komisija

* obrestne mere iz katerih se izračunava dvanajstmesečno povprečje, ki predstavlja merilo konvergence. ** obrestne mere za dolgoročne kredite nad 5 let

Dolgoročna obrestna mera (državnih obveznic ali podobnih vrednostnih papirjev v nacionalni valuti) je z vrstivitvijo med **konvergenčna merila** pri prevzemanju evra za države postala zelo pomemben indikator. Izračunava se mesečno, za kriterij konvergence pa se upošteva obdobje 12 mesecev, v katerem povprečna dolgoročna obrestna mera v državi ne sme preseči povprečne dolgoročne obrestne mere treh držav članic, ki imajo najnižjo inflacijo za več kot 2 odstotni točki. V Sloveniji se je ta obrestna mera lani po mesecih zmanjševala in je bila v decembra v povprečju **4,68%**, kar je v tem času zadoščalo za izpolnitev **merila konvergence 6,28%**.

Obrestne mere na denarnem trgu v % letno

	SITIBOR **			EZM	Medbančni denarni trg
	1 T	1 M	3 M		
2003 jan.	5,15	7,10	7,64	7,85	5,1
mar.	5,85	6,90	7,33	7,78	6,1
jun.	5,84	6,18	6,36	6,42	5,8
sept.	5,48	6,52	6,55	5,97	6,2
dec.	5,69	5,88	6,11	5,13	4,7
2004 jan.	6,04	6,02	6,01	5,35	5,3
feb.	6,23	5,91	5,80	5,43	5,7
mar.	5,92	5,76	5,62	5,34	5,5
apr.	5,31	5,17	4,99	4,76	5,0
maj	5,03	4,93	4,76	4,30	4,7
jun.	4,76	4,63	4,46	4,22	4,4
jul.	4,30	4,21	4,03	3,90	3,9
avg.	4,07	4,10	4,01	3,75	3,7
sept.	4,04	4,08	4,07	3,69	3,8
okt.	4,05	4,09	4,10	3,67	3,8
nov.	4,00	4,06	4,06	3,60	3,7
dec.	3,83	3,89	4,05	3,61	3,4
2005 jan.	3,99	4,03	4,05	3,64	...

Vir: Banka Slovenije, Združenje bank Slovenije, izračuni SKEP GZS

** do 14.7.2003 Slovenska medbančna obrestna mera (SMOM), od takrat dalje SITIBOR t.j. aritmetična sredina srednjih dveh četrtin kotacij, rangiranih po velikosti, za obrestne mere danih vezanih depozitov v tolarjih, ki jih kotira 8 največjih slovenskih bank vsak delovni dan ob 11.uri.

Obrestne mere na **medbančnem denarnem trgu** so se v letu 2004 zmanjševale zaradi nižjih obrestnih mer Banke Slovenije in dobre likvidnosti bank. V decembru so bile na povprečni ravni 3,4% (depoziti do 30 dni).

Slovenske medbančne obrestne mere **SITIBOR** so se zniževale tudi v letu 2004 in so bile na prehodu v leto 2005 na ravni okoli 4%.

Tudi obrestne mere enomesečnih **zakladnih menic** so se v preteklem letu zniževale in so od novembra dalje povprečno okoli 3,6%.

V preteklem letu so se **nominalne obrestne mere** za bančne kredite v povprečju znižale za približno 2 odstotni točki. Povprečna (deklarirana) nominalna obrestna mera za kratkoročne kredite za tekoče poslovanje je bila v decembru 8%, za dolgoročne kredite za osnovna sredstva pa 8,5%. Od marca 2004 je TOM ostajal in je na ravni od 3,6 do 3,7%, do avgusta je bil blizu stopnje inflacije, od septembra dalje pa je višji od inflacije. Od uveljavitve zakona o predpisani obrestni meri zamudnih obresti (28.06.2003) se TOM uporablja le za obveznosti in terjatve, ki so nastale pred uveljavitvijo tega zakona in vsebujejo TOM, z uveljavitvijo tega zakona pa še niso dospele. Zato je vpliv TOM na inflacijo vedno manj pomemben.

Inflacija, TOM, povprečne obrestne mere in zakonska zamudna obrestna mera (v %)

	Mesečna rast cen življ.potr.	Letna rast cen življ.potr.	TOM mesečno	TOM letno	Povprečna skupna OM za kratk. kredite (n)	Zakonska zamudna OM
2001	0,6	8,4	0,7	8,62	15,1	27,99
2002	0,6	7,5	0,6	7,66	13,2	21,21
2003	0,4	5,6	0,5	5,96	10,8	18,25
2004	0,3	3,6	0,3	3,87	8,7	15,5
2004 jan.	0,4	4,0	0,4	4,83	9,8	15,5
feb.	0,1	3,6	0,4	5,17	9,5	15,5
mar.	0,6	3,5	0,3	3,60	9,4	15,5
apr.	0,5	3,5	0,3	3,72	9,1	15,5
maj	0,9	3,8	0,3	3,60	8,9	15,5
jun.	0,3	3,9	0,3	3,72	8,5	15,5
jul.	0,4	3,8	0,3	3,60	8,3	15,5
avg.	-0,5	3,7	0,3	3,60	8,2	15,5
sept.	-0,1	3,3	0,3	3,72	8,1	15,5
okt.	0,3	3,3	0,3	3,60	8,1	15,5
nov.	0,6	3,6	0,3	3,72	8,1	15,5
dec.	-0,3	3,2	0,3	3,60	8,0	15,5
2005 jan.	-0,6	2,2	0,3	3,59	8,0	15,5
feb.	-	-	0,3	3,98	...	15,5

Vir: Banka Slovenije, Statistični urad RS

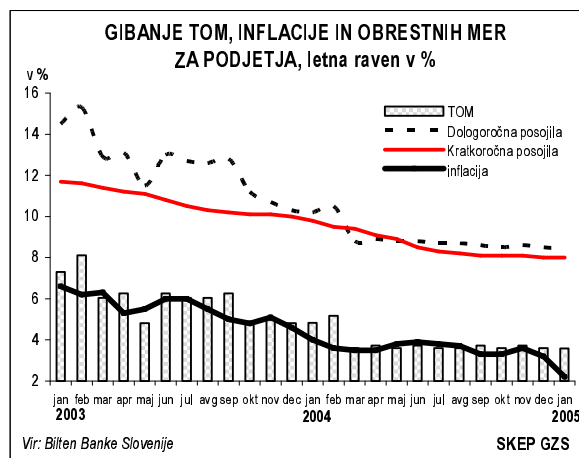
Banka Slovenije po podatkih osmih največjih slovenskih bank izračunava tudi povprečne **obrestne mere novih kreditov** (novo odobreni krediti in obstoječi krediti, pri katerih se je spremenila obrestna mera). Gre za dejansko zaračunane nominalne obrestne mere (ne deklarirane), ki so bile v decembru približno 2 do 3 odstotne točke nižje od deklariranih nominalnih obrestnih mer (za kratkoročne tolarske kredite za obratna sredstva podjetjem 5,7%, za dolgoročne kredite za osnovna sredstva podjetjem 5,1%, za kredite v evrih 3% za kratkoročne kredite za obratna sredstva in 3,2% za dolgoročne kredite za osnovna sredstva).

Referenčna (medbančna) obrestna mera za področje evra t.j. **EURIBOR** je bila npr. 10.02.2005 na ravni 2,141% (3-mesečni), inflacija v državah EMU pa je bila v decembru 2,4%. Obrestne mere na denarnem trgu v Sloveniji v decembru (obrestna mera za refinanciranje pri Banki Slovenije 3,25%, obrestne mere enomesečnih zakladnih menic 3,6% in SITIBOR povprečno okoli 4%) kažejo, da se zmanjšujejo razlike do EURIBOR-a (razlika med inflacijo v državah EMU in v Sloveniji je bila v decembru še 0,8 odstotne točke). Razlike med **obrestnimi merami za kredite podjetjem** so nekoliko večje. V decembru je bila povprečna obrestna mera za kratkoročne bančne kredite za tekoče poslovanje podjetjem v Sloveniji 8% (za nove kredite 5,7%), v državah članicah EMU pa povprečno 4% (november) – za dolgoročne kredite za osnovna sredstva 8,5% (za nove kredite 5,1%), v EMU pa povprečno 4,8% (november).

V letu 2004 so se **pasivne obrestne mere** v bankah v primerjavi s predhodnim letom v povprečju zmanjšale za 2,2 do 2,6 odstotnih točk (kratkoročne) oz. za 3,2 odstotne točke (dolgoročne). Nominalne obrestne mere za vezane tolarske vloge v bankah od 31 dni do enega leta so bile v decembru 2004 in v januarju letos povprečno 3,2% in za vezane vloge nad 1 leto 4%. V primerjavi z decembrom 2003 so se nominalne obrestne mere pri vezanih tolarskih vlogah zmanjšale približno za tretjino. TOM se je v tem obdobju zmanjšal za četrtno, **realne obrestne mere** za vezane vloge nad 1 leto pa so se zmanjšale za več kot polovico.

Razlike med sporočenimi aktivnimi in pasivnimi obrestnimi merami v bankah (obrestni razmik) se v letu 2004 niso bistveno spreminjale, saj je bila hitrost zmanjševanja pasivnih obrestnih mer podobna kot pri aktivnih obrestnih merah. V decembru je bila razlika med povprečnimi nominalnimi obrestnimi merami za kratkoročne kredite za tekoče poslovanje in nominalnimi

obrestnimi merami za vezane vloge od 31 dni do 1 leta 4,8 odstotne točke. Razlika med povprečno nominalno obrestno mero za dolgoročno posojila za osnovna sredstva in povprečno nominalno obrestno mero za vezane vloge nad eno leto je bila v decembru 4,5 odstotne točke.

Izhodiščne obrestne mere za najboljše komitente, ki jih spremljamo v sedmih bankah, so se v prvem polletju 2004 zniževale, v drugem polletju pa z izjemo ene banke skoraj ni bilo sprememb. V začetku decembra so se izhodiščne obrestne mere za kratkoročne kredite za tekoče poslovanje gibale od 5,5 do 7,25%, za dolgoročne kredite za osnovna sredstva pa od 4,75 do 8% (v začetku februarja so bili razponi enaki).

Zakonska zamudna obrestna mera je od začetka leta 2004 na ravni 15,5% v skladu z zakonom o predpisani obrestni meri zamudnih obresti.

Zamudne obresti in EU

V zvezi z določanjem obrestne mere zamudnih obresti je odprtih več vprašanj npr. razlikovanje zamudnih obresti v civilnih in gospodarskih pogodbah ter usklajenost z direktivo EU, ki nalaga članicam, da naj se zamudna obrestna mera določi kot osnovna obrestna mera, povečana za najmanj 7 odstotnih točk. Istočasno pa direktiva EU dopušča, da članice sprejmejo rešitve, ki so boljše za upnike in so torej sprejemljive tudi višje zamudne obrestne mere. Kljub temu obstaja vprašanje o skladnosti veljavne zamudne obrestne mere z direktivo EU.

Izhodiščne obrestne mere za prvovrstne komitente - za kratkoročne kredite za tekoče poslovanje
(do 30.6.2002 r, od 1.7.2002 n)*

	NLB	SKB	NKBM	Banka Koper	Banka Celje	Abanka Vipava	Probanka
2000 dec.	4,25	4,0-5,0	3,8-4,3	4,2	4,2-4,35	4,75-5,75	4,5-5,5
2001 dec.	4,25	4,0-5,0	3,8-4,3	4,2	4,2-4,35	4,75-5,75	4,5-5,5
2002 dec.	10,35-10,75	8,90-11,65	9,90-10,40	10,65	10,55-11,05	10,30-10,70	11,60-13,0
2003 dec.	8,30-8,50	7,0	7,75-8,25	8,50	8,60-9,25	7,90-8,30	9,60-10,10
2004 jan.	7,80-8,30	7,0	7,75-8,25	8,50	8,60-9,25	7,90-8,30	9,60-10,10
mar.	7,80-8,30	6,80	7,50-8,0	7,90	7,60-8,25	7,0-7,40	8,60-9,10
jun.	6,80-7,30	6,50	6,7-7,2	7,0	6,60-7,25	6,40-6,60	7,60-8,10
sept.	6,30-6,80	5,50	6,7-7,2	6,80	6,60-7,25	6,20-6,40	6,60-6,85
dec.	6,30-6,80	5,50	6,3-6,8	6,80	6,60-7,25	6,20-6,40	6,60-6,85
2005 jan.	6,30-6,80	5,50	6,3-6,8	6,80	6,60-7,25	6,20-6,40	6,60-6,85
feb.	6,30-6,80	5,50	6,3-6,8	6,80	6,60-7,25	6,20-6,40	6,60-6,85

Vir: Podatki bank, prikaz pripravljen v SKEP GZS, na podlagi rednih anket bank

Opomba: Razponi pomenijo povečanje obrestnih mer zaradi ročnosti do enega leta. * Prikazane so realne obrestne mere, od julija 2002 dalje pa nominalne (skupne) obrestne mere

Izhodiščne obrestne mere za prvovrstne komitente - za dolgoročne kredite za osnovna sredstva
(r, od 1.11.2003 n)*

	NLB	SKB	NKBM	Banka Koper	Banka Celje	Abanka Vipava	Probanka
2000 dec.	6,0	6,5	5,8-6,8	5,9	5,75-6,0	6,5	6,0-7,0
2001 dec.	6,0	6,5	5,8-6,8	5,9	5,75-6,0	6,5	6,0-7,0
2002 dec.	4,75	4,45	4,9-5,9	5,25	4,9-6-25	5,0	5,75-6,75
2003 dec.	7,75-9,5	7,25	8,05-9,05	9,20	9,5-9,7	8,5	10,20
2004 jan.	7,75-9,0	6,75	8,05-9,05	8,70	9,5-9,7	8,5	10,20
mar.	7,25-8,50	6,50	7,75-8,75	8,45	8,5-8,7	7,5	9,10
jun.	6,25-7,50	6,25	6,7-7,7	7,45	7,75-8,0	5,5-5,8	8,10
sept.	5,75-7,0	5,75	6,7-7,7	7,20	7,75-8,0	5,5-5,8	7,10
dec.	5,75-7,0	4,75	6,5-7,5	7,20	7,75-8,0	5,5-5,8	7,10
2005 jan.	5,75-7,0	4,75	6,5-7,5	7,20	7,75-8,0	5,5-5,8	7,10
feb.	5,75-7,0	4,75	6,5-7,5	7,20	7,75-8,0	5,5-5,8	7,10

Vir: Podatki bank, prikaz pripravljen v SKEP GZS, na podlagi rednih anket bank

Opomba: Razponi pomenijo povečanje obrestnih mer zaradi ročnosti nad eno leto. * Prikazane so realne obrestne mere, od novembra 2003 pa skupne nominalne obrestne mere

9. VARČEVANJE, ZADOLŽENOST

V letu 2004 je bila rast **prihrankov** prebivalstva v bankah zelo nizka z izjemo decembra, ko je bila realno kar 5-odstotna - predvsem zaradi tolarskih vpoglednih vlog, ki so se v decembru realno povečale za 13,8% zaradi izrednih izplačil in sprostitvev sredstev iz NSVS. Ob koncu decembra je bilo stanje tolarskih in deviznih vlog prebivalstva v bankah realno za 7,4% večje kot ob koncu decembra 2003, od tega se je stanje tolarskih vlog realno povečalo za 6,6%, stanje deviznih vlog pa za 8,7%. Pri tolarskem varčevanju se stanje kratkoročnih tolarskih vlog ni bistveno spremenilo, stanje dolgoročnih tolarskih vlog pa se je realno zmanjšalo

kar za 35%. Tudi med deviznimi vlogami se je realno najbolj povečalo stanje vpoglednih vlog (konec leta 2004 so bile 39% večje kot leto poprej). Če pri varčevanju prebivalstva ne upoštevamo vpoglednih vlog, je bilo stanje vlog v bankah ob koncu decembra 2004 realno 2,8% manjše kot leto poprej, od tega se je stanje tolarskih vlog brez vpoglednih zmanjšalo za 8,7%, stanje deviznih vlog brez vpoglednih pa se je povečalo za 3,3%. Takšna gibanja so predvsem posledica zmanjševanja pasivnih obrestnih mer. Sredstva v vzajemnih skladih, ki se hitro povečujejo, pa dosegajo okoli 9% varčevanja prebivalstva v bankah. Struktura vlog se v zadnjem letu ni bistveno spremenila (približno 60:40 v korist tolarskih vlog), brez vpoglednih vlog pa so devizne vloge v drugem polletju lani predstavljale že okoli 49% vseh vlog.

Varčevanje prebivalstva v bankah (v mrd tolarjev)

	31.12.2003	31.12.2004	Realna rast v %
			$\frac{31.12.04}{31.12.03}$
Varčevanje preb.	2.138,5	2.341,2	7,4
Tolarsko varčevanje	1.293,1	1.422,2	6,6
- vpogledne vloge	466,2	642,8	33,6
- kratkoročne vloge	608,2	632,0	0,7
- dolgoročne vloge	218,2	146,2	-35,1
Devizno varčevanje	845,4	918,9	8,7
- vpogledne vloge	124,7	174,1	39,6
- kratkoročne vloge	641,7	655,4	2,1
- dolgoročne vloge	78,9	89,3	13,2

Vir: Banka Slovenije

Stanje **tolarskih kreditov bank** podjetjem in drugim finančnim organizacijam se je povečalo proti koncu leta 2004 in je bilo konec decembra realno za 3% večje kot konec decembra 2003. Stanje vseh tolaških kreditov bank nadenarnim sektorjem (podjetjem, drugim finančnim organizacijam, državnemu sektorju, prebivalstvu) je bilo konec decembra realno za 7,7% večje kot leto poprej. Stanje **deviznih kreditov** podjetij in drugih finančnih organizacij pri domačih bankah se je v zadnjem letu realno povečalo kar za 46% in je ob koncu leta 2004 predstavljalo 45% vseh kreditov podjetjem s strani domačih bank (ob koncu leta 2003 37%). Podatki o deležu skupnih kreditov podjetij in drugih finančnih organizacij v skupnih kreditih bank nadenarnim sektorjem kažejo, da v zadnjem letu ni bilo opaznih sprememb (delež gospodarstva je okoli 68%). Delež **tujih kreditov** v skupnih kreditih podjetjem se je v oktobru in novembru zmanjšal na 23% (v tretjem tromesečju je predstavljal 38%). Od januarja do novembra 2004 so podjetja neto črpala 501 milijonov evrov tujih kreditov, kar je medletno zmanjšanje za 9%.

Kreditni domačih bank podjetjem in prebivalstvu

	v mrd SIT		Realna rast v %
	31.12.03	31.12.04	$\frac{31.12.04}{31.12.03}$
Tolar.kreditni nadenarnim sekt. skupaj	1.831,3	2.035,0	7,7
Tolar.kreditni podj. in drugim fin.org.	1.062,9	1.131,1	3,1
Tolarski kreditni prebivalstvu	637,4	756,3	15,0
Dev.kreditni pod. in drugim fin.org.	625,6	911,4	45,7
Tolar.in dev.kreditni podj. in drugim fin.org.	1.688,5	2.042,5	22,1
Skupaj tolar. in deviz. kreditni nadenarnim sektorjem	2.475,9	2.980,5	20,0

Vir: Banka Slovenije

Neto zadolženost podjetij in drugih finančnih organizacij v bankah (razlika med obveznostmi in terjatvami podjetij do bank) je bila konec decembra 1.240 mrd tolarjev, kar je realno kar

31% več kot leto poprej - obveznosti podjetij do bank so se povečale za 16%, terjatve podjetij do bank pa le za 2%.

Stanje **kreditov prebivalstvu** je bilo konec decembra realno 17% večje kot leto poprej, vloge prebivalstva v bankah pa so se realno povečale za 6%. Zato se je v zadnjem letu spet povečevala **neto zadolženost prebivalstva** v bankah (razmerje med krediti in vlogami prebivalstva v bankah), ki je bila konec decembra 33,3-odstotna.

10. LIKVIDNOST

Relativna **likvidnost gospodarstva**, merjena z deležem vpoglednih sredstev gospodarstva v celotnih vpoglednih sredstvih nebančnega sektorja, se v letu 2004 v primerjavi z letom 2003 ni slabšala in je bila na ravni od 29 do 30%.

V decembru je bila povprečna zamuda pri plačevanju računov v slovenskih podjetjih 26 dni, kar je nekoliko boljše kot v predhodnih mesecih in v decembru 2003 (vir teh podatkov je bonitetna hiša I Poslovne informacije d.o.o. – njihove podatke za oceno tveganj uporablja Dun & Bradstreet).

Podatki o **pravnih osebah z dospelimi neporavnanimi obveznostmi** neprekinjeno nad 5 dni kažejo, da se je število takih podjetij v letu 2004 povečevalo. Povečuje se tudi **povprečni dnevni znesek neporavnanih obveznosti neprekinjeno nad 5 dni**, ki je znašal v decembru 25,2 milijarde tolarjev in se je v primerjavi z decembrom 2003 realno povečal kar za 72%. Povprečni dnevni znesek neporavnanih obveznosti neprekinjeno nad 5 dni v decembru predstavlja po ceni 27% mase čistih izplačanih plač vseh gospodarskih družb v tem mesecu in približno polovico povprečnega dnevnega prihodka vseh gospodarskih družb v letu 2003.

Podatki o dospelih neporavnanih obveznostih neprekinjeno nad 5 dni

Leto/mesec	Število pravnih oseb	Povprečni dnevni znesek neporavnanih obveznosti v mio SIT
Jul. 2002*	534	2.105
Jan. 2003	1.352	7.826
Dec. 2003	2.349	14.182
Jan. 2004	2.560	15.716
Mar. 2004	2.917	18.721
Jun. 2004	3.080	20.844
Sept. 2004	3.110	22.042
Okt. 2004	3.231	23.442
Nov. 2004	3.204	24.529
Dec. 2004	3.178	25.206

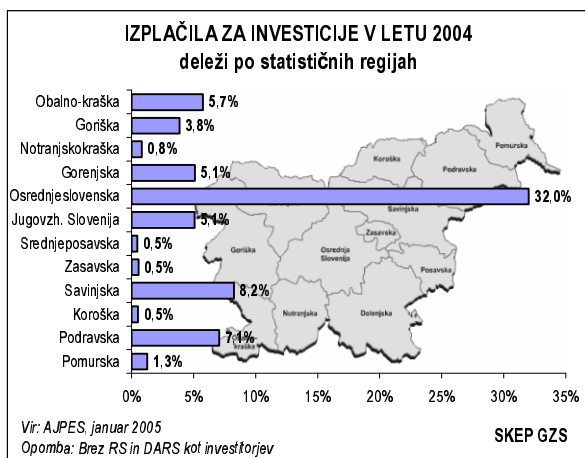
Vir: AJPES; * prenos plačilnega prometa na banke

Še vedno narašča delež podjetij, ki imajo dospele neporavnane obveznosti neprekinjeno nad 365 dni - v decembru jih je bilo med navedenimi podjetji takšnih kar 40%. Ta podjetja so imela več kot polovico povprečnega dnevnega zneska neporavnanih obveznosti.

V decembru je bila po povprečnem dnevnem znesku neporavnanih obveznosti neprekinjeno nad 5 dni tako kot doslej na prvem mestu dejavnost trgovine, popravil motornih vozil in izdelkov široke porabe (1.059 podjetij, povprečni dnevni znesek neporavnanih obveznosti 7,7 Mrd tolarjev), na drugem mestu so bile predelovalne dejavnosti (488 podjetij, 5 Mrd tolarjev), sledi gradbeništvo (411 podjetij, 4,5 Mrd tolarjev), dejavnost poslovanja z nepremičninami, najem in poslovne storitve (471 podjetij in 3,8 Mrd tolarjev), gostinstvo, promet itd.

11. INVESTICIJE

Investicijska aktivnost v Sloveniji v tem času pozitivno prispeva k gospodarski aktivnosti in konjunkturi, čeprav je naložbeni utrip za spoznanje nižji od prvotnih pričakovanj. **Bruto investicije** v osnovna sredstva, ki jih spremljajo v okviru nacionalnih računov, izkazujejo višje stopnje rasti, kot bruto domači proizvod že vse od tretjega četrletja 2003 dalje. V tretjem četrletju leta 2004 pa so bile po oceni v primerjavi z enakim obdobjem prejšnjega leta višje za 6,3 odstotka - ob rasti BDP 4,9 odstotka. Slovenija je s tem med državami EU država z eno najvišjih investicijskih stopenj po četrletjih, čeprav nas Eurostat glede tega za zdaj še ne umešča v svoje prikaze.

V letu 2004 je bilo v Sloveniji aktivnih **7.414 investitorjev**, po številu največ, prek 2.600 v regiji Osrednje Slovenije, najmanj, nekaj nad 100 pa v Zasavju. Tudi analiza po vrednosti vlaganj v teku leta

pokaže večji **interes za naložbe** v Osrednji Sloveniji, razmeroma manj vlaganj pa npr. na Koroškem, v Zasavju, Posavju, na Notranjskem in v Pomurju, čeprav je slika nekoliko popačena ob dejstvu, da so nekateri največji investitorji tudi s po 30 – 40 in več projekti prisotni tudi drugod po Sloveniji in ne le v regiji, kjer imajo sedež in kjer morda najbolj vplivajo na gospodarski utrip. Med največjimi investitorji so bili lani poleg DARS-a in Republike Slovenije - vključno z ministrstvi, med drugimi Mercator, Telekom, Mobitel, Acroni, Aerodrom, Sava, Hit, Pivovarna Laško, Pošta, Luka Koper, Hoteli Palace, HSE, Eles, vodovodna podjetja, leasing podjetja in drugi. Prav velik del navedenih svojo investicijsko aktivnost razprši tudi na druge regije in dejavnosti, izven tistih, v katerih so registrirani.

2004 - največji investitorji iz predelovalnih dejavnosti	2004 - največji investitorji v trgovinski dejavnosti
Krka, Revco, Novartis-Lek, Acroni Jesenice, Salonit Anhovo Pivovarna Laško, Ljubljanske mlekarne	Mercator, Petrol, BTC, Engrotuš, Spar, Lidl

Opomba: Predhodna informacija

Izplačila za investicije, ki jih spremlja Agencija RS za javno pravne evidence in storitve s sodelovanjem bank, so se lani nominalno povečala za 24,5 odstotka, torej realno vsaj za desetino – odvisno od uporabljenega deflatorja - in jih je bilo v vsem letu za 761 milijard SIT ali za **3,2 milijarde evrov**. Med dejavnostmi so v letu 2004 izkazovala največji pospešek izplačila za naložbe v gradbeništvo, z rastjo skoraj za 90 odstotkov. Močnejši tok naložbenih izplačil je bil to leto v predelovalnih dejavnostih, v prometu ter v dejavnost izobraževanja – povsod s stopnjo rasti prek 30 odstotkov. Delež izobraževanja v okviru naložb se ob tem v primerjavi z letom 2003 sicer ni bistveno povečal in znaša 0,5 od vseh investicij, medtem ko pa se je povečal delež naložb v zdravstvo in socialno varstvo ter v dejavnost javne uprave. Za slednjo so bili največji posamezni naložbeni projekti med drugim vzpostavitev južne meje (naložbe na več mejnih prehodih), informatizacija uprave, naložbe v mrežo šol in zdravstvene objekte ter javna dela. Pri gospodarskih dejavnostih je bilo v letu 2004 najbolj pozitivno povečanje deleža za predelovalne dejavnosti, s 15 na 19 odstotkov. V vrsti večjih naložb gre tu zlasti tudi za izboljšave in modernizacijo opreme, v podporo večji konkurenčnosti. Naložbe v trgovinske objekte pa so predstavljale dobro desetino od vseh izplačil.

V splošnem se je lani pri naložbah v Sloveniji povečal pomen **lastnih sredstev** poslovnih subjektov, ki izhajajo iz amortizacije in dodane vrednosti, medtem ko so krediti bank za naložbe po drugi strani predstavljali 23 odstotkov.

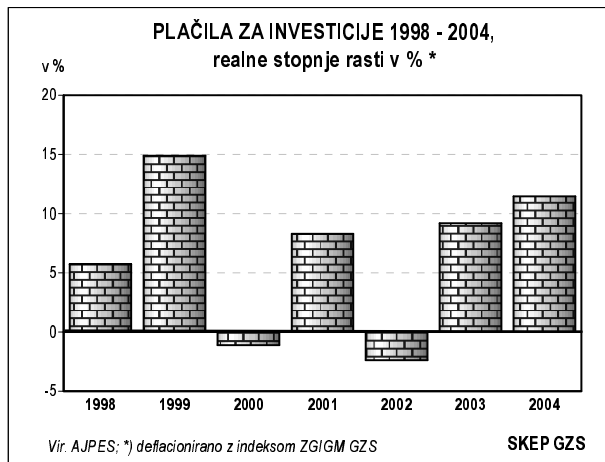
Gradbene statistike potrjujejo ponovno rast vlaganj v stavbe. Nominalna rast vrednosti opravljenih **gradbenih del** je bila v letu 2004 pri stavbah namreč 20,7 odstotna, pri gradbenih inženirskih objektih pa samo dva in pol odstotna, celotna vrednost del pa nominalno za 11,2 odstotka višja kot leto pred tem, kar v povprečju ne pomeni realne rasti.

Pričakovanja podjetij glede investicij za 2005

Tudi v okviru poslovnih napovedi in pričakovanj ostaja investicijska aktivnost v **podjetjih** med najbolj dinamičnimi poslovnimi parametri tudi na začetku leta 2005. Za prvo četrtletje je po naših anketah »Poslovna pričakovanja« tretjina anketiranih podjetij napovedala dodatni pospešek pri investicijah, zmanjšanje pa 13 odstotkov. To je v primerjavi z minulimi obdobji ena od močnejših stopenj investicijske aktivnosti v trimesečnih napovedih podjetij, ni pa višja od stopenj v drugem in tretjem četrtletju lani.

Vir: Delovni zvezek št. 1/2005 – Poslovna pričakovanja podjetij za leto 2005 – Anketa SKEP GZS – december 2004

Tokovi **neposrednih naložb** tujcev pri nas in naših podjetij v tujini pa so bili v letu 2004 nekoliko ugodnejši, saj so - za razliko od prejšnjih dveh let - tuje naložbe pri nas lani spet presegle domače v tujini. Neto prilivov tujih investicij je bilo po izračunih Banke Slovenije, za 29 odstotkov več kot leta 2003. Za razliko od leta prej je bila lani večina naložb tujcev v obliki lastniških vlaganj. Vlaganje slovenskih podjetij za neposredne naložbe v tujino pa je bilo za 11 odstotkov manj kot v letu 2003.

Med **velikimi infrastrukturnimi** objekti, ki bodo v gradnji v **letu 2005**, velja omeniti predvsem nekatere pomembne objekte pri izgradnji avtocest, kot

so npr. odsek Šentvid-Koseze (11 mlrd SIT), premostitvene objekte na štajerski avtocesti, dela na odseku Slivnica- Pesnica itd. kot tudi projekt opreme v predoru Trojane. Na področju energetike pa gradnjo elektrarn na Spodnji Savi, črpalno hidro-elektrarno Avče na Soči, nove plinske turbine na TE Šoštanj ter od distribucijskih objektov med drugim daljnovode Beričevo - Toplarna Polje, Ljubljana - Krško in rekonstrukcijo stikališča v RTP Koper.

Ocenjujemo, da bodo tudi v letu 2005 naložbene aktivnosti ter gradnja vrste velikih investicijskih objektov dajale v Sloveniji pomemben **impulz gospodarski aktivnosti**. Glede na utrip na začetku leta 2005 ter na trende iz minulega leta kot tudi glede na razpoložljivost finančnih sredstev in pričakovane dobičke podjetij lahko računamo na nadaljevanje dosedanje investicijske dinamike iz preteklih četrtletij na ravni med 4 do 6 odstotki, kar pa je nekoliko pod našimi prvotnimi letnimi ocenami.

12. TRG DELA, PLAČE IN STROŠKI DELA

a) Zaposlenost in brezposelnost

Slovenski trg dela je v letu 2004 zaznamovalo postopno, a vztrajno okrevanje **zaposlovanja** v podjetjih ter popuščanje negativnega trenda v drobnem gospodarstvu, kjer število samostojnih podjetnikov ni več padalo, prav tako pa se je umirila dinamika upadanja zaposlenih pri samozaposlenih. Zmerno zniževanje števila brezposelnih je spremljalo intenzivno **povpraševanje** po delavcih, ki je bilo močnejše v jesenskih mesecih in ob koncu leta nekoliko bolj umirjeno. Registrirana stopnja **brezposelnosti** je bila v povprečju leta 2004 nižja kot pretekla leta, 10,6-odstotna. Tudi stopnja anketne brezposelnosti (ILO) se je znižala, in sicer na 6 odstotkov v tretjem kvartalu 2004, kar potrjuje znake omiljenih preteklih neugodnih gibanj na trgu dela.

Decembra 2004 se je število delovno aktivnih (785.010) sicer sezonsko znižalo za 0,6 odstotka glede na november, a je bilo glede na december 2003 višje za 1,3 odstotka. V povprečju lanskega leta je bilo tako v Sloveniji v povprečju 782.206 **delovno aktivnih** prebivalcev, za 0,6 odstotka več kot leta 2003.

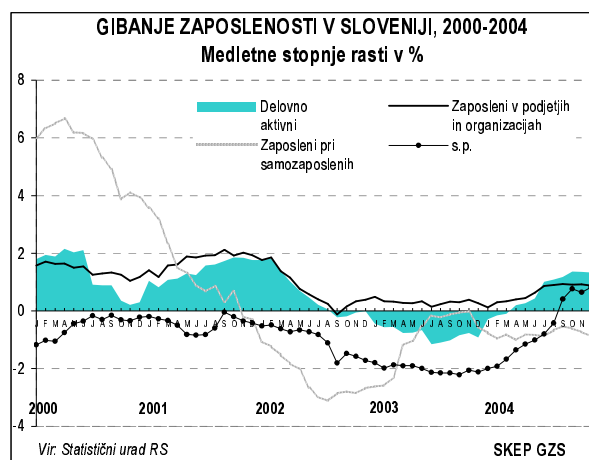
Aktivno prebivalstvo, 2002-2004

	Število			Stopnje rasti		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004
AKTIVNO PREBIVALSTVO (A+B)	886.133	874.921	875.033	0,6	-1,3	0,0
A. Delovno aktivno prebivalstvo	783.499	777.247	782.206	0,6	-0,8	0,6
• Zaposleni	697.850	699.145	702.647	0,4	0,2	0,5
- v podjetjih in organizacijah	631.053	632.981	637.004	0,7	0,3	0,6
- pri samozaposlenih	66.797	66.164	65.642	-2,3	-0,9	-0,8
• Samozaposleni	85.648	78.101	79.560	1,7	-8,8	1,9
- samostojni podjetniki posamezniki	44.201	43.308	43.029	-1,0	-2,0	-0,6
- osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost	6.211	6.424	6.560	4,0	3,4	2,1
- kmetje*	35.235	28.369	29.971	4,9	-19,5	5,6
B. Registrirani brezposelni	102.634	97.674	92.826	0,8	-4,8	-5,0
Prosta delovna mesta	11.586	12.101	14.100	-2,9	4,3	16,5

Vir: Statistični urad RS, februar 2005

* po Anketi o delovni sili

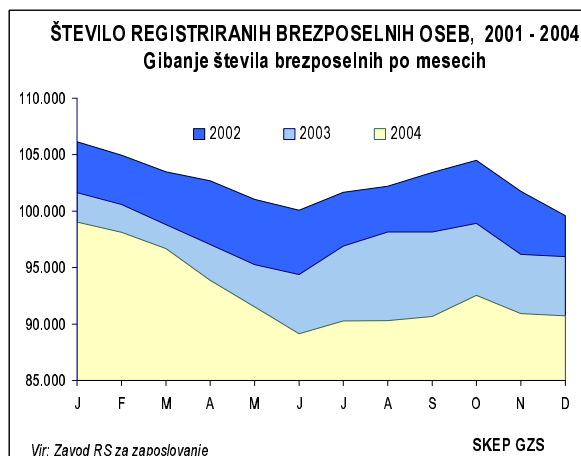
V drobnem gospodarstvu, kjer so bila negativna gibanja na trgu dela v preteklem obdobju najbolj izrazita, je bilo okrepanje še bolj vidno. Število **samostojnih podjetnikov** je od marca lani (z izjemo novembra in decembra) mesečno beležilo pozitivne stopnje rasti in je bilo tako po statistiki dela v povprečju leta 2004 manjše le še za 0,6 odstotka glede na leto poprej. **Zaposlenih pri samozaposlenih** je bilo v tem času za 0,8 odstotka manj, skupno število **samozaposlenih** pa je bilo večje za 1,9 odstotka v povprečju, delno tudi na račun nihanja števila kmetov (katerih število je zbrano z Anketo o delovni sili). Tudi v **podjetjih, družbah in organizacijah** se je zaposlovanje lani v trendu izboljševalo – v povprečju je bilo 637.004 zaposlenih ali za 0,6 odstotka več kot v letu 2003.

Pregled gibanja delovno aktivnega prebivalstva iz statistike dela po dejavnostih kaže, da je bilo v letu 2004 v **predelovalnih dejavnostih** v povprečju za 0,9 odstotka manj delovno aktivnih kot v letu 2003. Znotraj le teh je bila zaposlenost manjša predvsem v delovno intenzivnih dejavnostih, najbolj izrazito v proizvodnji tekstilij in tekstilnih izdelkov (-

6,8%) ter v proizvodnji usnja in usnjenih izdelkov (-5%), tudi na račun nekaterih večjih odpuščanj v drugi polovici leta. Najbolj pa se je zaposlenost okrepla v proizvodnji vozil in plovil (5,4%) ter proizvodnji strojev in naprav (4,2%).

V večini **ostalih dejavnosti** se je v povprečju leta 2004 glede na leto 2003 število delovno aktivnih povečalo, najbolj v dejavnosti nepremičnin, najema in poslovnih storitev (4,3%), zdravstvu in socialnem varstvu (2,9%), javni upravi, obrambi in socialnem zavarovanju (2,7%) ter finančnem posredništvu in izobraževanju (2,2%). Večji padec zaposlenosti je v tem obdobju zabeležila dejavnost prometa, skladiščenja in zvez (-2,3%), ki je bil posledica neizogibnega prestrukturiranja špediterskih podjetij ob in po vstopu Slovenije v Evropsko unijo, manjše pa je bilo tudi število delovno aktivnih v dejavnosti oskrbe z elektriko, plinom in vodo (-1,3%).

V Sloveniji je bilo v letu 2004 v povprečju **registriranih 92.826 brezposelnih** mesečno, kar je za 5 odstotkov manj kot v povprečju leta 2003. Skozi vse

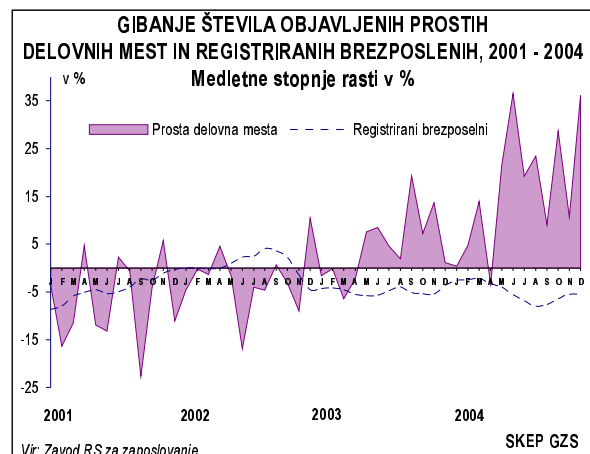
leto, razen v poznih poletnih in zgodnjih jesenskih mesecih (sezonski vpliv priliva iskalcev prve zaposlitve) je število brezposelnih padalo, to zmanjševanje pa je bilo v veliki meri rezultat zaposlovanja ter vključevanja brezposelnih v redne programe izobraževanja v okviru aktivne politike zaposlovanja ter tudi doslednega spremljanja obveznosti brezposelnih oseb in črtanja iz evidence. **Skupni priliv v brezposelnost** v je v letu 2004 znašal 95.565 oseb, kar je za 1,4 odstotka več kot v letu 2003. Največ novo prijavljenih je bilo zaradi izteka zaposlitve za določen čas (35%), sledili so iskalci prve zaposlitve (27%) ter trajno presežni delavci in stečajniki (14%). **Skupni odliv iz brezposelnosti** je v tem obdobju znašal 100.830 oseb, kar je za 3 odstotke več kot v letu 2003. Večina oseb se je zaposlila (54%), 44 odstotkov jih je bilo odjavljenih iz drugih razlogov (upokojitve, redno šolanje, lastna volja, nezglašenje, itd.), ostali so bili preneseni v evidenco po drugih zakonih.

Stopnje brezposelnosti 2002 - 2004

	2002	2003	2004
St. registrirane brezposelnosti	11,6%	11,2%	10,6%
St. anketne brezposelnosti (ILO)	6,4%	6,7%	6,0%*

* 3. četrletje 2004

Stopnja registrirane brezposelnosti se je v povprečju leta 2004 znižala na **10,6 odstotka**. Okrevanje na slovenskem trgu dela pa odražajo tudi podatki iz Ankete o delovni sili, po katerih je bila **stopnja anketne brezposelnosti** (po ILO definiciji) v prvem četrletju lani še 7-odstotna, v drugem in tretjem četrletju pa se je precej znižala, na 6,1 oziroma 6 odstotkov. Primerljiva stopnja brezposelnosti po ILO definiciji je v **povprečju EU-25** še vedno višja kot v Sloveniji, in sicer je bila decembra 2004 8,9-odstotna, prav tako tudi v državah evro območja. Najvišja je bila na Poljskem (18,3%) in Slovaškem (16,9%), najnižja pa na Irskem (4,3%) ter v Luksemburgu (4,4%).

V lanskem letu so se izraziteje krepile tudi potrebe po delavcih in pripravnikih, ki so jih prijavili delodajalci na Zavodu RS za zaposlovanje. V vsem letu 2004 so tako prek Zavoda objavili skupaj 169.199 **prostih delovnih mest** oz. 14.100 v povprečju mesečno, kar je za 16,5 odstotka več kot v letu 2003. Povpraševanje po delavcih je bilo v primerjavi z letom 2003 večje kar za 17,4 odstotka, medtem ko se je povpraševanje po pripravnikih še zmanjšalo za 9,6 odstotka (že v letu 2003 za 42%), predvsem kot posledica ureditve v veljavnem Zakonu o delovnih razmerjih, po katerem pripravništvo ni več obvezno. Največ prostih delovnih mest je bilo lani objavljenih v storitvenem sektorju (59,7% vseh potreb), sledili so delodajalci v nekmetijskem sektorju (39,1%). V vsem letu 2004 se je **zaposlilo 121.429 oseb**, ali 4,2 odstotka več kot predlani, največ pa jih je zaposlitev našlo v storitvenem sektorju (71.515 oseb). Kljub omejitvam zaposlovanja **za določen čas** v Zakonu o delovnih razmerjih je bil delež zaposlitev za določen čas med novimi realiziranimi zaposlitvami lani kar 76-odstoten.

Letno poročilo o zaposlovanju v EU

Evropska komisija je 27. januarja 2005 objavila Letno poročilo o zaposlovanju v Evropski uniji, v katerem je izpostavljen dvom, da bo EU do leta 2010 uspelo izpolniti cilje lizbonske strategije na področju zaposlovanja in socialne politike. Komisija ugotavlja, da je ustvarjanje novih delovnih mest prepočasno in da produktivnost dela pada. Da bi EU dosegla cilj 70-odstotne stopnje delovne aktivnosti do leta 2010, bi moralo biti ustvarjenih več kot 22 milijonov novih delovnih mest.

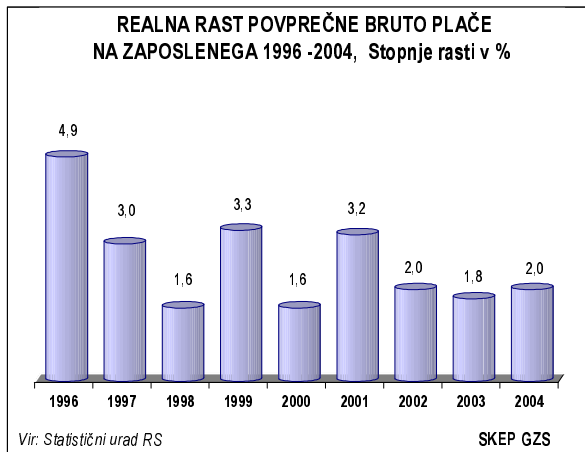
Pri oceni situacije posameznih držav članic EU, Komisija za Slovenijo predvsem:

- opozarja na problem relativno visoke dolgotrajne brezposelnosti ter regijskih razlik v brezposelnosti,
- ocenjuje, da so aktivni programi politike zaposlovanja v skladu z evropskimi iniciativami, a premalo konkretizirani v določbah o izboljševanju kvalitete in produktivnosti dela,
- ocenjuje, da potekajo aktivnosti za povečanje fleksibilnosti trga dela in hkrati opozarjajo na izredno nizek delež zaposlitev za skrajšani delovni čas,
- ocenjuje, da je bil z novo davčno zakonodajo storjen korak k zniževanju davčnih obremenitev v strošku dela,
- opozarja na problem zaposlitve starejše populacije.

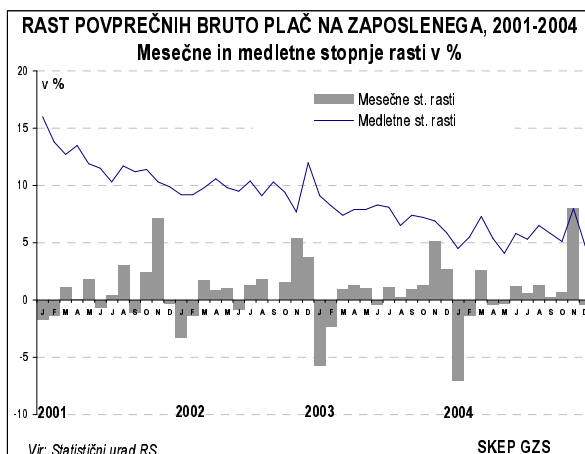
b) Plače in stroški dela

V letu 2004 je bila rast plač v Sloveniji zmerna, z izjemo sezonskih povišanj ob koncu leta zaradi izplačil na podlagi uspešnosti poslovanja (13. plače, božičnice, ipd.). Povprečna rast bruto plače na zaposlenega je bila v veliki meri odvisna od uresničevanja novega Dogovora o politiki plač v zasebnem sektorju ter deloma tudi od večjega števila delovnih ur v primerjavi z letom poprej (razporeditev

praznikov). Zaposleni v Sloveniji je v letu 2004 v povprečju prejel **bruto plačo** v višini 267.571 SIT (1.120 EUR), ki je bila nominalno za 5,7 odstotka višja kot predlani. Ob 3,6-odstotni inflaciji je tako **realna rast** bruto plače na zaposlenega v vsem letu dosegla **2 odstotka**. Povprečna mesečna **neto plača** je lani v povprečju znašala 168.203 SIT (704 EUR) in je bila realno prav tako za 2 odstotka višja kot leta 2003.

V novembru 2004 se je povprečna bruto plača na zaposlenega v Sloveniji predvsem zaradi izplačil 13. plač in božičnic, nominalno povečala kar za 8 odstotkov glede na oktober, v decembru pa je bila kljub te vrste izplačilom za 0,4 odstotka nižja glede na november. Vzrok temu je bila tendenca delodajalcev k izplačilu 13. plač in božičnic do konca decembra, saj je z januarjem 2005 (ko se izplačujejo plače za december) v veljavo stopila nova davčna zakonodaja, ki nekatera izplačila obravnava precej bolj neugodno kot "stara" zakonodaja. V letu 2004 tudi prvič po več letih aktualna plačna politika ni narekovala uskladitve plač, zato tudi pritiska iz tega naslova na rast plač ni bilo. Decembra 2004 je povprečna bruto plača na zaposlenega v Sloveniji znašala 290.675 SIT, povprečna mesečna neto plača pa 185.029 SIT.

Statistika kaže, da je bil delež izplačil **13. plač in božičnic** novembra lani, ko je tako izplačilo prejelo **10,7 odstotka zaposlenih** v podjetjih, le malo višji kot novembra 2003, ko je bil ta 10-odstoten. V novembru 2004 so ta izplačila v povprečju pomenila **153.808 SIT na zaposlenega**, ki je dejansko prejel 13. plačo ali božičnico, kar je kar 18% nominalno ali 14% realno več kot novembra 2003. Podrobnejši podatki o teh izplačilih za december 2004 še niso znani. Znotraj predelovalnih dejavnosti so delodajalci novembra 2004 največ 13. plač izplačevali v proizvodnji kemikalij in kemičnih izdelkov, kjer je te vrste izplačilo prejelo kar 55 odstotkov zaposlenih, ter v proizvodnji izdelkov iz gume in plastičnih mas (29%). V povprečju je v predelovalnih dejavnostih novembra 13. plačo prejelo okrog 16 odstotkov zaposlenih. Med ostalimi dejavnostmi sta po izplačilih 13. plač najbolj izstopala finančno posredništvo, ker jih je prejelo 37 odstotkov zaposlenih, ter oskrba z elektriko, plinom in vodo (28%).

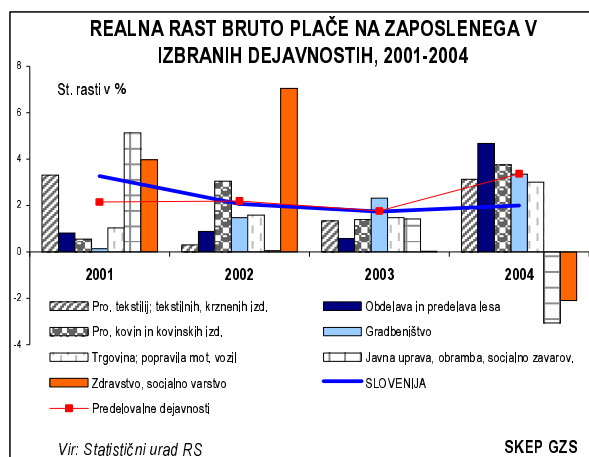
**Povprečne mesečne plače na zaposlenega
v podjetjih in organizacijah, 2003 – 2004**

	Znesek v SIT		Nominalna rast v %	Realna rast v %
	2003	2004	2004	2004
SLOVENIJA SKUPAJ				
Bruto	253.200	267.571	5,7	2,0
Neto	159.072	168.203	5,7	2,0
D - Predelovalne dejavnosti				
Bruto	211.060	226.029	7,1	3,4
Neto	135.844	145.465	7,1	3,4

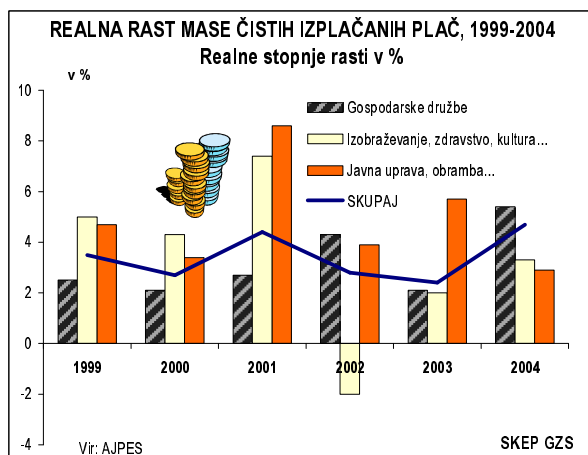
Vir: Statistični urad RS, februar 2005

Podatki o plačah po dejavnostih kažejo, da je bila bruto plača na zaposlenega v **predelovalnih dejavnostih** v letu 2004 v povprečju realno za 3,4 odstotka višja kot v letu 2003 (v Sloveniji pa v povprečju za 2%). Znotraj predelovalnih dejavnosti so bile v večini pod-dejavnosti izkazane višje stopnje rasti bruto plač od povprečne rasti bruto plač v Sloveniji. Najbolj so izstopale proizvodnja koks, naftnih derivatov in jedrskega goriva (7,4% realno), proizvodnja strojev in naprav (5,1%) ter proizvodnja pohištva (4,9%) in obdelava in predelava lesa s 4,7 odstotka realno višjimi bruto plačami.

Med **ostalimi dejavnostmi** je realna rast bruto plač lani najbolj prehitela povprečje v oskrbi z elektriko, plinom in vodo (4,4%), v gradbeništvu (3,4%), v prometu, skladiščenju in zvezah ter trgovini (3%) – *glej tabelo v Dokumentaciji*.

V dejavnostih **javnega sektorja** je bila rast plač lani še naprej zelo zadržana: v javni upravi, obrambi in socialnem zavarovanju je bila povprečna bruto plača na zaposlenega realno za 3,1 odstotka nižja kot leto prej, v zdravstvu in socialnem varstvu pa za 2,1 odstotka. V dejavnosti izobraževanja so bruto plače v tem času realno porasle za 1,5 odstotka.

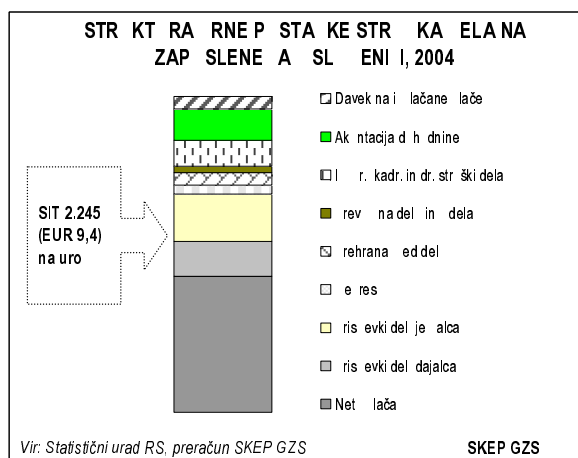
Masa čistih izplačanih plač in nadomestil čistih plač se je po podatkih AJPES-a v povprečju leta 2004 **nominalno** povečala za **8,5 odstotka** oz. **realno** za **4,7 odstotka**. V gospodarskih družbah je bila dinamika rasti mase plač v tem obdobju hitrejša kot v povprečju, realno za 5,4 odstotka višja kot v letu 2003. Nadpovprečno so se v tem času povečala izplačila čistih plač predvsem v zavarovalništvu (realno kar za 9,1 odstotka) ter finančnem posredništvu (5,8% realno), medtem ko je v izobraževanju, zdravstvu in socialnem varstvu rast mase čistih izplačanih plač zaostajala za povprečjem (3,3% realno), v javni upravi, obrambi in obveznem socialnem zavarovanju pa so bila izplačila čistih plač realno višja za 2,9 odstotka.

Gibanje mase izplačanih čistih plač, 2004

	Nominalna rast v % I - XII 04 I - XII 03	Realna rast v % I - XII 04 I - XII 03
SKUPAJ	8,5	4,7
Gospodarske družbe (brez fin. posredništva in zavarovalništva)	9,2	5,4
Finančno posredništvo	9,6	5,8
Zavarovalništvo	13,0	9,1
Izobraževanje, zdravstvo, socialno varstvo, kulturne in športne dejavnosti	7,0	3,3
Javna uprava, obramba, obvezno soc. zavar., združenja in organizacije	6,6	2,9

Vir: AJPES, februar 2005

Povprečna **urna postavka stroška dela** (preračunano na 174 ur na mesec) skupaj z dodatnimi stroški dela (bruto plača, vključno s prispevki delodajalca, davkom na izplačane plače, prevozom na delo, nadomestilom za malico in regresom za letni dopust) je po oceni SKEP leta 2004 v **Sloveniji** v povprečju znašala 2.245 SIT kar je **9,4 EUR** (v letu 2003 9,1 EUR). V **predelovalnih dejavnostih** je urna postavka znašala 1.943 SIT oz. **8,1 EUR** (v letu 2003 7,8 EUR).

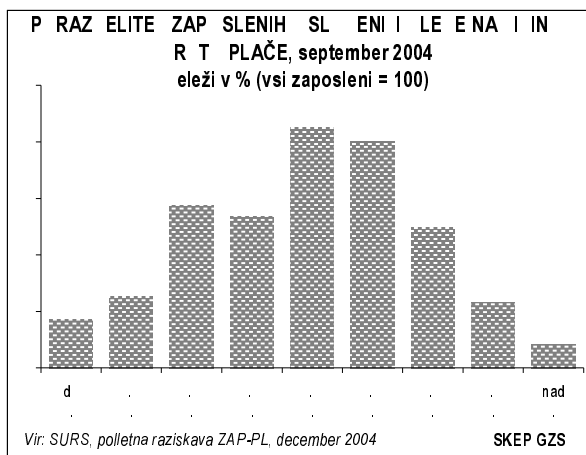

Statistični urad je konec decembra objavil podatke o **distribuciji zaposlenih po razredih bruto plač** za september 2004. Meje razredov so se v primerjavi z marcem 2004 spremenile, zato podatki za marec in september niso neposredno primerljivi.

Septembra 2004 je 63,7 odstotka zaposlenih prejelo plačo, nižjo od povprečne bruto plače v Sloveniji, 36,3 odstotka pa višjo. Plačo, nižjo ali enako minimalni plači je prejelo 2 odstotka vseh takrat zaposlenih oseb ali za 0,8 odstotne točke manj kot marca 2004, kljub temu, da se je minimalna plača med tem časom povišala s 111.484 SIT na 117.500 SIT. Ugoden premik na strani delavcev v višje plačne

razrede je lahko tudi posledica v zadnjem letu vodene plačne politike.

V spodnjem plačnem razredu (do 120.000 SIT bruto) je bilo septembra 2004 4,3 odstotka vseh zaposlenih. Največji del zaposlenih je skoncentriran v razredih od 155.000 SIT do 350.000 SIT bruto. Največji delež najmanj plačanih zaposlenih pa ostaja v tekstilni in usnjarski industriji, v dejavnosti obdelave in predelave lesa ter proizvodnji pohištva.

Po statistiki AJPES je bilo v letu 2004 v Sloveniji pri pravnih osebah (brez pravnih oseb javnega sektorja) v povprečju 18.292 prejemnikov **minimalne plače** mesečno. Po **kolektivnih pogodbah** je prejelo plačo v povprečju 433.500 zaposlenih, po **individualnih pogodbah** pa 20.023 zaposlenih.

c) Dohodkovna politika

V letu 2004 so se plače v slovenskem gospodarstvu usklajevale na podlagi **Dogovora o politiki plač v zasebnem sektorju za obdobje 2004 – 2005** (Ul. RS 55/04), ki je bil tudi uzakonjen. Del pogajanj za povišanje plač je Dogovor prenesel na **raven kolektivnih pogodb** dejavnosti, kjer so se socialni partnerji lahko izpogajali za drugačne zneske uskladitve, v odvisnosti od gospodarske moči panoge.

Bistvena razlika med preteklimi in sedaj veljavnim načinom usklajevanja plač v gospodarstvu je bila, da so se do lani za dogovorjeno stopnjo rasti cen življenjskih potrebščin usklajevale **izhodiščne plače**, lani in letos pa se z Dogovorom usklajujejo **bruto plače** zaposlenih, plačanih na podlagi kolektivnih pogodb, in sicer za enak bruto nominalni dodatek, dokler se le ta ne vgradi v sistem plač. V nekaterih dejavnostih (npr. gradbeništvo, gozdarstvo) so ta prenos že izvedli s prenovo kolektivnih pogodb. V nekaterih kolektivnih pogodbah so hkrati **posegli v obstoječi sistem plač**, saj so z izhodiščnih plač prešli

na pojmovanje najnižjih osnovnih plač, v nekaterih kolektivnih pogodbah pa so določene tudi najnižje izplačane plače po posameznih tarifnih razredih, kar pomeni določanje kvazi minimalnih plač za posamezno dejavnost in tarifne razrede.

Konec preteklega leta je vlada sprejela (v sklopu nove davčne zakonodaje) novo **Uredbo o povračilih stroškov v zvezi z delom, ki se ne všttevajo v davčno osnovo** (Ul. RS 142/04), ki je stopila v veljavo s 1. januarjem 2005. Bistvena novost Uredbe je v tem, da plafone, do katerih se povračila stroškov za delodajalca štejejo kot davčno priznani odhodek, zaposlenemu pa se ne všttevajo v davčno osnovo, definira nominalno (v SIT). Z makroekonomskega vidika je uvedba nominalizma (brez predvidenega usklajevanja - indeksacije) na področje povračil stroškov dela pozitiven korak, usmerjen v prihodnje vstopanje v evro področje.

Vendar pa je **celoten ekonomski vidik Uredbe** odvisen predvsem od njene pravne interpretacije, oz. razlage kolektivnih pogodb, iz katerih izhajajo pravice glede povračil stroškov v zvezi z delom, ki se nanašajo na podzakonski akt vlade. Trenutno še ni poenotenja stroke in pristojnih institucij, na katero – "staro" ali "novo" uredbo - so dejansko vezane pravice zaposlenih. Glede na to, da se pravice po stari uredbi indeksirajo, bi glede na davčno obravnavo glede na novo Uredbo obremenitev delodajalcev v okviru stroška dela v tem segmentu s časom postajala vse večja. S finančnega vidika pa je na mestu tudi opozorilo na **izvedbeno plat v podjetjih**, kjer bodo zaradi presežanja plafonov iz Uredbe potrebni dodatni obračuni davkov in prispevkov od presežkov pri povračilih stroškov v zvezi z delom – ločeno in za majhne zneske, kar bo prineslo ne le časovno obremenitev podjetij, temveč tudi dodatne stroške potrebne za prilagajanje računalniške opreme.

13.DAJATVE IN JAVNE FINANCE

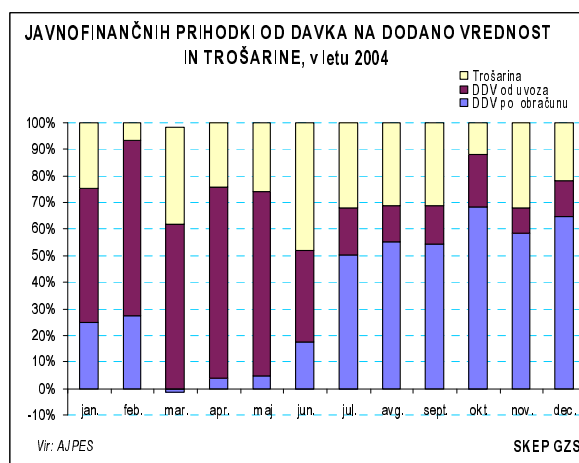
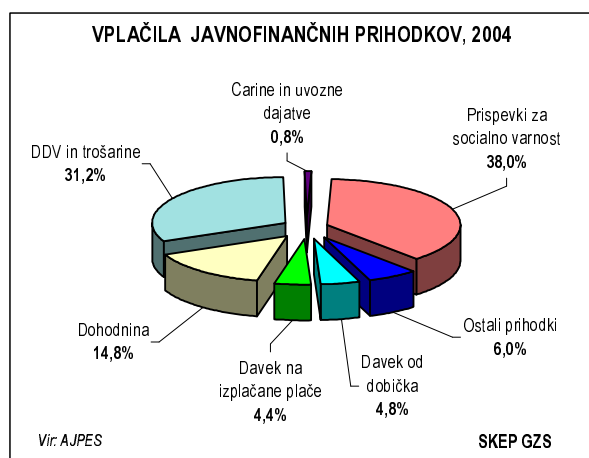
a) Javnofinančna gibanja

Javnofinančni prihodki so bili v letu 2004 v primerjavi z letom prej nominalno za 6,9% oz. realno za 3,1% višji. Ocenjujemo, da je takšna rast v mejah rasti BDP. Absolutno so znašali 2.583,5 milijarde tolarjev. Vpliv na lanske javnofinančne prihodke ima tudi spremenjeni način obračunavanja DDV povezan s polnopravnim članstvom Slovenije v EU. Znatnejši likvidnostni izpadi DDV so bili zlasti v mesecih po vstopu, podatki zadnjih mesecev pa nakazujejo na normalizacijo stanja. Januarja 2005 so bili javnofinančni prihodki realno nižji od decembrskih za 9,4% in so znašali 237,5 milijarde tolarjev.

Javnofinančni prihodki, 2004

	2004 mrd SIT	Nominalni indeksi		Realni indeksi		Struktura v %	
		2004	XII 04	2004	XII 04	2003	2004
		2003	XI 04	2003	XI 04		
Davek od dobička	124,4	115,8	115,2	111,8	115,6	4,4	4,8
Davek na plače	113,2	109,9	136,2	106,1	136,6	4,3	4,4
Dohodnina	382,5	108,3	133,4	104,6	133,8	14,6	14,8
DDV in trošarine	806,5	106,3	85,1	102,6	85,3	31,4	31,2
Prispevki za socialno varnost	981,6	107,1	117,4	103,4	117,8	37,9	38,0
Carine in uvozne dajatve	19,3	55,8	94,9	53,9	95,2	1,4	0,8
Ostali prihodki	156,0	108,2	97,8	104,4	98,1	6,0	6,0
Skupaj	2.583,5	106,9	106,2	103,1	106,5	100	100

Vir podatkov: AJPES, preračuni GZS

Razen carin in uvoznih dajatev so lani realno porasle vse vrste prihodkov. Prihodki **davka od dobička** pravnih oseb so bili realno višji za 11,8%, kar je posledica novele zakona, ki je zmanjšala olajšave in spremenila izračun osnove ter tudi iz leta v leto stabilnejših rezultatov podjetij. Delež teh prihodkov v vseh javnofinančnih prihodkih se je povečal na 4,8%. Dohodnina je realno večja za 4,6%, obvezni prispevki za socialno varnost pa za 3,4%. **Dohodnina** in prispevki za socialno varnost so lani ponovno povečali strukturni delež za 0,3 odstotne točke. Poleg davka na dobiček tudi vse dajatve na osnovi plač kažejo konstantno nadpovprečno realno rast in zmanjšujejo našo konkurenčnost.

DDV in trošarine 2000 – 2005

v mrd SIT	DDV po obračunu	DDV od uvoza	Trošarina	Skupaj
2000*	153,2	284,0	134,6	571,8
2001*	140,3	329,3	166,9	636,5
2002	107,0	348,7	171,2	627,0
2003	103,0	458,2	197,8	759,0
2004	295,3	293,6	217,6	806,5
Jan 05	59,3	10,0	21,0	90,3

Vir podatkov: AJPES; * podaljšano proračunsko leto

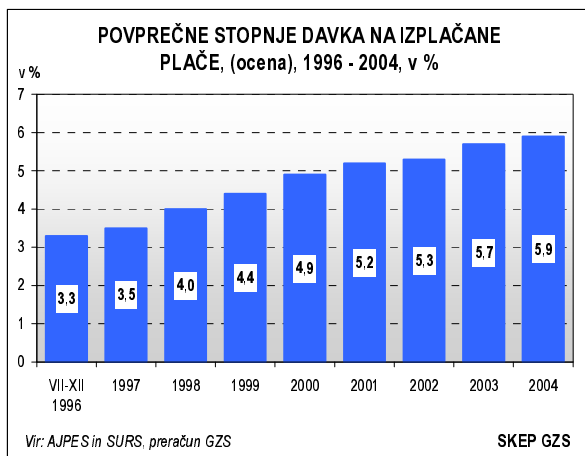
V letu 2004 so prihodki **DDV in trošarin** znašali 806,5 milijarde tolarjev, kar predstavlja 31,2% vseh javnofinančnih prihodkov, v 2003 pa 31,4%. Izkazujejo 2,6 odstotni realni porast, kar je nekoliko pod povprečjem porasta vseh javnofinančnih prihodkov. Povprečni mesečni prihodki DDV in trošarin so bili v mesecih po polnopravnem članstvu Slovenije v EU skoraj za 15% na nižji ravni kot v mesecih pred članstvom v EU. Zaradi polnopravnega članstva v EU je relativno spremenjena tudi struktura DDV tako, da se je povečal DDV po obračunu in zmanjšal DDV od uvoza. Lani so se realno bolj povečali prihodki trošarin, in sicer so porasle za 6,2%; najhitreje so se povečevali prihodki trošarin na tobakne izdelke zaradi prilagajanja zakonodaji EU.

Prihodki **davka na plače** vseskozi od njegove uvedbe realno rastejo, samo lani so za 6,1%. Strukturni delež teh prihodkov v vseh javnofinančnih prihodkih znaša že 4,4%. Povprečna stopnja davka na plače se je tudi v letu 2004 ponovno povečala in je znašala 5,9%. Z vidika mednarodne konkurenčnosti ta davek in siceršnja obremenitev faktorja delo pomeni negativni vpliv.

Davek na izplačane plače 1996 – 2004

Obdobje	Masa plač (mrd SIT)	Davek na plače (mrd SIT)	Povprečna stopnja davka – ocena (%)
1996*	452,8	15,0	3,3
1997	965,1	34,1	3,5
1998	1.054,2	42,2	4,0
1999	1.174,6	51,6	4,4
2000	1.320,8	64,1	4,9
2001	1.506,6	79,3	5,2
2002	1.670,0	89,2	5,3
2003	1.801,7	103,0	5,7
2004	1.921,8	113,2	5,9

Vir podatkov: AJPES in SURS, preračun GZS * II. polletje

Podatki potrjujejo, da je ta davek predvsem fiskalni inštrument za polnjenje proračuna, ne pa inštrument ekonomske politike. S septembrom 2004 se je po uzakonjenem dogovoru socialnih partnerjev dvignil prag obdavčitve plač s tem davkom na 165 tisoč tolarjev. To je dobrodošlo predvsem za delovno intenzivne panoge, vendar bistvene razbremenitve dela to ne pomeni. Potrebno bi bilo pripraviti načrt ukinitve tega davka, saj sedanji sistem pomeni, da čedalje več plač zapade v obdavčitev s tem davkom in čedalje več tudi po višjih davčnih stopnjah.

b) Javnofinančna politika

Lanski vstop Slovenije v ERM2 je pomemben tudi za javne finance. Zlasti za javnofinančno ravnotežje, v kolikor bi pešal davčni donos. En razlog, izpad DDV zaradi vstopa v EU, je sicer mimo. Ni pa še povsem jasno, kakšen bo davčni donos zaradi sprememb davčne ureditve in njene večje zapletenosti. Kakšna bo davčna evazija in njen vpliv na davčni donos? Ali se bo pri posrednih davkih in zmanjšanih možnostih kontrol po vstopu v EU učinkovitost davčnega administriranja zmanjšala? Ne glede na to bo zaradi prevzema evra nujno zagotoviti konvergenčne kriterije, za kar bo potrebno usklajeno

delovanje makroekonomskih politik. Na vseh področjih bo potrebna deindeksacija, restriktivna javnofinančna in dohodkovna politika ter strukturne reforme. Javnofinančna politika pa bi morala nujno poseči tudi v zmanjševanje javnih izdatkov.

Davčna reforma

Sredi januarja je Vlada imenovala 11 člansko izvedensko skupino, ki jo vodi dr. Marko Kranjec, katera naj bi pripravila predloge za spremembo davčnih zakonov oz. popravke sedanje reforme. Izhodišče skupine je enaka obravnava davčnih zavezancev, kakršnikoli popravki pa morajo biti dohodkovno nevtralni za proračun. Cilj je, da bi postal davčni sistem bolj konkurenčen, bolj nevtralen in bolj prijazen do davčnih zavezancev. V tej fazi se skupina ne bo ukvarjala z višino davčne obremenitve, ker je to povezano tudi z reformo proračunskih odhodkov.

Tudi Socialni sporazum 2003 – 2005 na več področjih opredeljuje usmeritve in aktivnosti partnerjev za doseganje stabilnosti javnih financ. Veljavnost sporazuma se letos izteče, zato bi morali socialni partnerji čim prej pristopiti k pripravi novega. Izkušnje praviloma potrjujejo, da je implementacija rešitev lažja, če se za njih zavzemajo vsi partnerji.

14. NEPREMIČNINSKI IN KAPITALSKI TRG

Število **izdajatelj**ev in število **kotirajočih vrednostnih papirjev** na borzi se je v zadnjih petih letih zmanjševalo. Število kotirajočih vrednostnih papirjev je bilo konec lanskega 254, število izdajateljev pa 173. V lanskem letu se je število izdajateljev vrednostnih papirjev skrčilo za osem, število kotirajočih papirjev pa je ostalo enako. Tudi v januarju 2005 ni prišlo do sprememb. Znotraj kotirajočih vrednostnih papirjev je v 2004 prišlo do prestrukturiranja: skrčilo se je število PID-ov in investicijskih družb, povečalo pa število rednih delnic in zlasti obveznic.

Kljub povečanemu številu kotirajočih obveznic pa je trg z njimi zelo plitek: le nekaj obveznic zadovoljuje pričakovane standarde likvidnosti, večina pa ima šibko likvidnost. Kljub povečanju števila obveznic, ki kotirajo na Ljubljanski borzi za osem, se je realni obseg prometa z obveznicami zmanjšal.

Izdajatelji, število kotirajočih papirjev in število borznih članov, 2000-2004

	2000	2001	2002	2003	2004
Št.izdajateljv	225	221	191	181	173
Št.vred.papirjev:	267	271	266	254	254
a) Delnice	154	156	140	136	142
b) Obveznice	68	76	92	92	101
c) Drugo*	45	39	34	26	11
Št. članov borze	34	31	27	27	27

* delnice PID-ov in investicijskih družb itd. Vir: Ljubljanska borza.

Temeljna značilnost trgovanja na Ljubljanski borzi v letu 2004 je trend rasti tečajev delnic, spodbujen s povpraševanjem vzajemnih in pokojninskih skladov, ob sočasnem padcu prometa z obveznicami. Z delnicami je bilo lani za realno 30% več prometa, z obveznicami za 16% manj, v celoti pa je bil promet za 12% večji kot v 2003.

Tržna kapitalizacija delnic in obveznic se je v 2004 povečala za okrog 25%. Obseg tržne kapitalizacije delnic je znašal konec lanskega leta kar 3.050 milijard SIT, od tega je odpadlo na obveznice dobra tretjina oz. 1.106 milijard SIT; pretežni del tržne kapitalizacije predstavljajo redne delnice borznega in prostega trga v obsegu 1.706 milijard SIT ter delnice posebnih investicijskih družb. Celotna tržna kapitalizacija vrednostnih papirjev na Ljubljanski borzi predstavlja v razmerju do BDP okrog 49 odstotkov.

Domače zavarovalnice, pokojninski, vzajemni skladi itd., ki imajo zakonsko regulirano strukturo naložb, bistveno več povprašujejo po obveznicah, in jih dolgoročno držijo v svojem portfelju. Približna ocena takšnega povpraševalnega »šoka« po obveznicah je znašala v 2004 vsaj 1% bruto domačega proizvoda (BDP). Izvira pa iz ocenjenega pritoka premoženja v bolj likvidno premoženje v obsegu okrog 2% BDP. Po naši oceni je znašalo dodatno povpraševanje v prvih 11 mesecih 2004 okrog 108 milijard SIT (vključno pripisanimi tekočimi donosi). Povečanje premoženja v vzajemnih skladih je znašalo v prvih enajstih mesecih 2004 kar 146 milijard SIT (kar je s pripisanimi donosi več kot 2% BDP).

Vzroki za porast povpraševanja po obveznicah so nastali v 2003 in zlasti v 2004, ko se je intenzivno povečal pritok premij novih zavarovancev v pokojninske in vplačil v vzajemne sklade. Sočasno pa je intenzivno potekalo tudi preoblikovanje PID-ov v investicijske družbe. Podatki za 2004 so razpoložljivi sicer za 11 mesecev, vendar dovolj dobro kažejo dejstvo, kako intenzivno so zlasti v 2004 naraščale naložbe kritnih skladov pokojninskih družb, in vplačila v vzajemne sklade. Konec septembra 2004

je bilo namreč v prostovoljno pokojninsko zavarovanje vključenih že prek 386.000 zavarovancev, največji prirast pa je izviral iz kohorte t.i. javnih uslužbencev, ki so se v zavarovanje vključili v letu 2004.

Stanje naložb 2002 – 2004, v mrd SIT

Ime premoženja	2002	2003	11.2004	2004
PID-i	324	120	7	-113
Invest.družbe	139	214	289	+75
Posebni vzajemni sklad	56	91	180	+89
Vzajemni sklad	0	2	22	+20
Vzaj.pok.sklad	6	12	34	+22
Pokojn.družbe	18	37	52	+15
Skupaj (1-5)*	543	476	584	+108

Vir: MF, Bilten Finančni trg v Sloveniji, št. 26, december 2004

* Seštevanje je pogojno, ker gre za različno likvidno premoženje in različne tveganosti (delnice, obveznice in vezane vloge).

Nominalni donos delnic, merjen z indeksom SBI20, je bil v letu 2002 55-odstoten, leta 2003 17,7% in v 2004 kar 63,2%. V januarju 2005 se je nadaljeval trend rasti tečajev delnic še za nadaljnjih 4,6%. Indeks SBI20 je znašal konec januarja 2005 kar 5.128,6.

Največji donos delnic je bil v panogi transport (+39%) in kemija (+28%), v trgovini je znašal 23%, v nafti in plinu 9% in v panogi hrane in pijač -0,4%. Negativni donosi živilske industrije v slednjem odražajo učinke vključevanja v EU od 1. maja 2004. Z vključitvijo smo zmanjšali še preostale omejitve uvoza hrane, sočasno pa se je izvoz hrane nekoliko zaprl v bivše republike nekdanje Jugoslavije, kar je vplivalo na krčenje trga in na zniževanje prodajnih cen prehranske industrije.

Nerezidenti so konec leta 2002 posedovali še 19,7% delnic od tržne kapitalizacije na Ljubljanski borzi, konec 2003 pa "le" 5,91% in konec 2004 4,5%. Gre zgolj za statistično upadanje lastništva tujcev v že obstoječih gospodarskih družbah, saj so bile nekatere delnice (po končanih prevzemnih) aktivnostih umaknjene iz borzne kotacije (kot na primer Lek). Dejansko pa se je v (bruto) vrednosti vseskozi povečeval.

Promet na nepremičninskem trgu je v bil v 2004 stabilnejši kot pred leti, razen v zadnjem četrtletju, ko je izrazil odstopil navzgor. Ravno pospešek prometa v zadnjem lanskem četrtletju je prispeval k temu, da je realni obseg transakcij z nepremičninami lani porastel kar za 9%. Pravne osebe so lani sklenile realno za okrog 4% manj kupoprodajnih poslov z nepremičninami, gospodinjstva pa kar za 18% več. Tujci so lani kupovali več nepremičnin, zlasti po 1. maju 2004.

Vse to predstavlja normalizacijo našega nepremičninskega trga: gospodinjstva več vlagajo v nepremičnine, ki v razmerju do drugih kapitalskih naložb vendarle predstavljajo varen element v

naložbah. Na drugi strani pa poslovni sektor nalaga v nepremičnine vendarle manj, saj daje najem poslovnih prostorov večjo fleksibilnost v (regionalnem) poslovanju.

Promet na treh kapitalskih trgih v 1995 – 2004

v mio SIT po stalnih cenah ob koncu decembra 2004

Obdobje	Nepremičnine (+)					Vrednostni papirji				Menjalnice			
	Pravne osebe	Gospodinjstva	Tujci	Skupaj	IND	Obveznice	Delnice	Skupaj	IND	Nakup	Prodaja	Promet	IND
	1	2	2a	3=1+2+2a		4	5	6=4+5		7	8	9=7+8	
1995	145.883	128.147	1.475	275.505	-	43.999	126.557	170.556	-	291.972	310.574	602.546	-
1996	142.778	152.123	1.817	296.718	108	23.654	131.910	155.564	91	355.568	342.332	697.899	116
1997	157.260	173.111	1.583	331.954	112	18.863	158.847	177.710	114	435.966	356.205	792.170	114
1998	190.517	195.920	1.409	387.846	117	33.112	227.963	261.075	147	403.832	366.873	770.705	97
1999	228.993	208.136	4.182	441.311	114	50.133	327.321	377.454	145	371.029	382.785	753.814	98
2000	164.044	186.964	2.993	354.001	80	74.036	277.380	351.416	93	391.532	401.245	792.776	105
2001	193.238	188.241	5.257	386.736	109	62.009	356.194	418.204	119	485.294	431.685	916.979	116
2002	203.818	212.076	3.811	419.706	109	124.455	412.491	536.946	128	360.092	425.487	785.578	96
2003	146.013	221.603	5.767	373.383	89	137.316	222.275	359.591	67	355.965	434.585	790.550	101
2004	140.676	260.416	4.543	405.635	109	115.775	288.172	403.947	112	356.153	452.946	809.098	102

(+) Brez prvih prodaj oz. na novo zgrajenih nepremičnin. Sektor je definiran glede na obveznika plačila "davka na promet nepremičnin", ki pa je praviloma prodajalec nepremičnine.

Vir: Ministrstvo za finance in preračun v GZS

V 2004 je bil obseg poslovanja menjalnic realno za 2% večji kot v 2003. Skromno povečanje prometa v menjalnicah izvira v celoti iz potreb potovanja v tujino, medtem ko se za menjalnice za potrebe spreminjanja kapitalskih naložb (deviz) gospodinjstev manj uporabljajo.

Vse do oktobra 2004 je nepremičninski promet stagniral v primerjavi z letom poprej. Po mehki zaznavi nepremičninskih agencij so tudi v razdobju oktober - december 2004 stagnirale kupoprodaje med "prodajalci in tretjimi nepovezanimi osebami". Iz trdih podatkov o pobranem "2% davku na promet nepremičnin" pa izhaja velik porast nepremičninskih transakcij. Postavlja se vprašanje, kaj je vzrok temu nenadnemu porastu.

Povsem zanesljivo ocenjujemo, da so se kmalu po sprejetju nove davčne zakonodaje pospešeno odvijale transakcije predvsem med t.i. "povezanimi osebami": na eni strani zlasti znotraj gospodinjstev, predvsem med sorodniki na podlagi darilnih pogodb, in na drugi strani med lastniki gospodarskih družb in njihovimi (povezanimi) družbami. Obseg "ekstra" transakcij v zadnjem četrtletju 2004 ocenjujemo med fizičnimi osebami na 20-25 milijard SIT, med pravnimi pa na skoraj 10 milijard SIT, skupaj okrog 30-35 milijard SIT. "Osnovni obseg transakcij" je bil po naši oceni v letu 2004 enak kot v 2003.

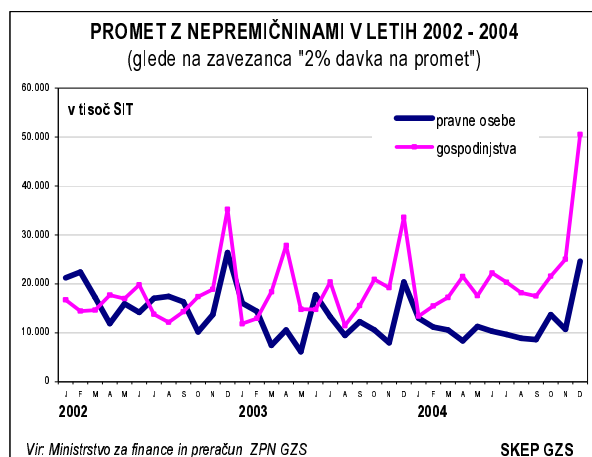
Vzvod za povečane nepremičninske transakcije

je bil v zadnjem lanskem četrtletju zlasti Zakon o dohodnini (Zdoh) in v predlagan Zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin. V 37. členu Zdoh je zakon strožji glede prenosov nepremičnin med podjetjem in gospodinjstvom, saj je prenos nepremičnine iz gospodinjstva v podjetje po novem obravnavan kot prihodek, ki gre v dohodnino, razen ob začetku ustanovitve firme. Če prenesem nepremičnino v že delujoče podjetje, v svoji lasti, je to po novem prihodek lastnika in je obdavčen s 50% mejno stopnjo. Na tej podlagi so lahko fizične osebe tiste nepremičnine, ki so jih nabavile po 1.1.2002 prenesle v podjetje, ki se bo ukvarjalo s trgovanjem nepremičnin ali za oddajanjem. S tem so se izognili kakršnemukoli davku na kapitalski dobiček in plačilu dohodnine na tej podlagi¹. Tovrstna pričakovanja so delovala v prid povečevanju kapitala družb.

Naslednji vzvod za transakcije pred 31.12.2004 je v 87. členu Zakona o dohodnini: po novem je obdavčljiv kapitalski dobiček tudi takrat, če lastnik družbe, zavezanec za dohodnino, zmanjša kapital družbe, katere lastnik je, z izplačilom v naravi (npr. nepremičnine). Izognitev temu je bila možna le pred 1.1.2005. Sočasno pa so lastniki družb, ko je na posameznika odpadlo več kot 60 milijonov SIT, v lanskem zadnjem četrtletju intenzivno zmanjševali kapital pod to mejo, tudi s prodajo nepremičnin samim sebi oziroma povezanim osebami.

Poleg navedenih poslovno-davčnih vzvodov je na povečan promet med fizičnimi osebami, ki so sorodstveno povezane, vplival tudi Zakon o dohodnini, in sicer v členih 86.-92., ki govori o tem, da se obdavči tudi kapitalski dobiček tistih nepremičnin, ki se darujejo. Resda se sama obdavčitev obdarjenca, ki prejme darilo ne spreminja od 1.1.2005 v Zakonu o davkih občanov. Vendar pa se je s 1.1.2005 spremenila obdavčitev daritelja, saj je zavezan k plačilu davka na tisto povečanje vrednosti darila (nepremičnine), v zadnjih 3 oz. 10 letih, ki izvira iz kapitalskega dobička.

¹ Največji prirost novih podjetij v 2004. letu, zlasti v tretjem in četrtem četrtletju je bil ravno v sektorju K, poslovanje z nepremičninami. Konec 2004. leta je bilo po predhodnih podatkih v dejavnosti »poslovanje z lastnimi nepremičninami« (+82 novih subjektov) in v dejavnosti »dajanje lastnih nepremičnin v najem (+83 novih poslovnih subjektov), kar predstavlja povečanje za eno tretjino.

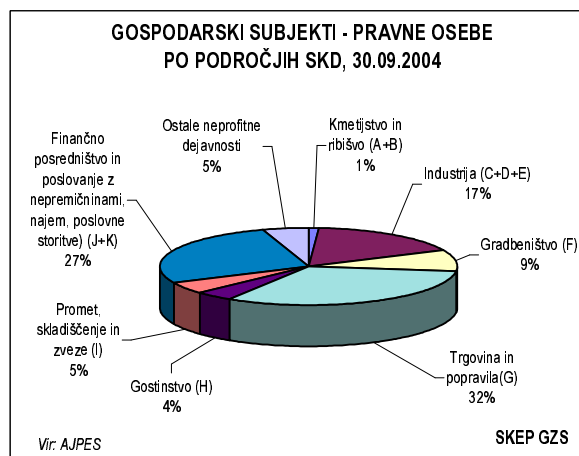
Celotni stroškovni udar na ponudbeni strani novih stanovanj je znašal v letu 2004 nominalno 11,7% na letni ravni, kar je skoraj dvakrat več kot v 2003. K temu pa je potrebno dodati še stroške, ki jih je povzročil ZVKSES.

Od 1. avgusta 2004 so se prodaje novih stanovanjskih enot pravno zapletle. Nova pravdna zaščita kupcev povzroča ponudnikom velike težave pri vzpostavitvi notarskih in bančnih skrbniških storitev. Do konca januarja 2005 ni nobena od zavarovalnic ponudila zavarovalnega produkta, ki je bil predviden z novim Zakonom o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (ZVKSES). Pol leta po veljavnosti ZVKSES je v register skrbniških bank vpisana le ena banka, v register skrbniških notarjev pa 29 notarjev. Toda v register skrbniških pogodb pri Notarski zbornici še ni vpisana niti ena pogodba o skrbniških storitvah. V praksi se uporablja prisilno varovanje novih kupcev bodisi z bančnimi garancijami, ki stanejo med 3% in 5% letno, bodisi investitorji čakajo do pridobitve uporabnega dovoljenja in dokončanja izgradnje. Dejstvo pa je, da so zaradi izvajanja ZVKSES stroški zaščite kupcev novih stanovanj porasli za okrog 5-15% (glede na stanje pred uveljavitvijo zakona). To so bančni stroški, dodatni stroški izvedbenih garancij, stroški financiranja zaradi daljše gradnje, stroški iz dodatne zaščite potrošnika, ker si le ta lahko pridrži kupnino in stroški dodatne administracije pri gradnji.

15.POSLOVNI SUBJEKTI

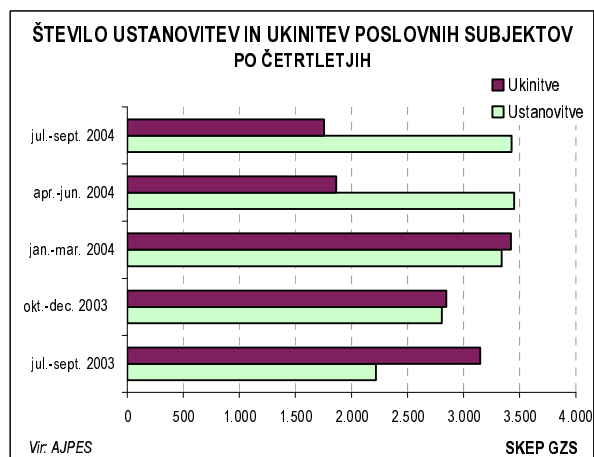
V Poslovnem registru Slovenije je bilo **30. septembra 2004** vpisanih skupno 143.526 poslovnih subjektov. Med njimi je bilo 46.640 gospodarskih subjektov – **pravnih oseb**, kar je za 1.503 oziroma 3,3 odstotka več kot pred letom dni, in 68.190 gospodarskih subjektov – **fizičnih oseb**, kar je za 1.259 oziroma za 1,6 odstotka več. Po **pravnoorganizacijski obliki** je bilo registriranih

največ družb z omejeno odgovornostjo d.o.o., 84,6 odstotka, družb z neomejeno odgovornostjo je 7,3 odstotka, komanditnih družb 2,8 odstotka in delniških družb 2,6 odstotka. V primerjavi z septembrom 2003 je bilo registriranih družb z omejeno odgovornostjo za 1.384 ali 3,6 odstotka več in družb z neomejeno odgovornostjo za 41 ali 1,2% več. Zmanjšalo se je število delniških družb, za 15 ali 1,2%.

Med gospodarskimi družbami – pravnimi osebami **po dejavnostih** je bilo konec septembra 2004 največ družb registriranih v dejavnosti trgovine in popravil motornih vozil, 14.906 ali 32% vseh družb. Njihovo število pa se je proti koncu leta 2004 še povečevalo. Sledi dejavnost poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve z 11.783 družbami, v predelovalnih dejavnostih je bilo registriranih 7.454 družb, v gradbeništvu pa 4.095 družb.

V tretjem četrtletju leta je v Sloveniji prenehalo delovati 1.754 poslovnih subjektov, na novo ustanovljenih pa je bilo 3.427 subjektov. Od prve četrtine lanskega leta dalje smo beležili trend pospešene rasti novoustanovljenih subjektov, medtem ko se je število ukinitvev pomembno zmanjšalo.

16. TEHNIČNE PRIPRAVE ZA UVEDBO EVRA

Načrt uvedbe evra, ki ga je sprejela Vlada RS, predvideva uvajanje evra v Sloveniji po scenariju »velikega poka«, kar pomeni, da bi z uvedbo evra hkrati uvedli tudi bankovce in kovance. V skladu z navedenim scenarijem bi v Sloveniji **evro uvedli s 1. januarjem 2007**, približno tri mesece po odpravi derogacije in nepreklicnem fiksiranju menjalnega razmerja tolar/evro, kar je predvideno za oktober 2006. Plačevanje v tolarjih in evrih bi bilo možno v obdobju dvojnega obtoka (med 1.1.2007 in 8.1.2007), do konca februarja 2007 pa bo možna zamenjava tolarske gotovine pri bankah, kasneje pa pri Banki Slovenije, brez časovne omejitve.

Za uvedbo evra se v Sloveniji predvideva sprejetje krovnega zakona, ki bo dopolnjeval pravne vire EU (zlasti Uredbi 1103/97 in 974/98) in bo tvoril celoten pravni okvir za prevzem evra.

Priprave za prevzem evra v Sloveniji potekajo v okviru **koordinacije priprav za uvedbo evra**, ki ga vodi Koordinacijski odbor za tehnične priprave na uvedbo evra. Odboru soprodsedujeta Ministrstvo za finance ter Banka Slovenije. Naloga Gospodarske zbornice Slovenije v okviru koordinacije v tehničnih

pripravah za uvedbo evra v slovenska podjetja je obveščanje, svetovanje in izobraževanje podjetij o tehničnih postopkih, načinih in vplivih uvedbe evra v poslovanje ter obveščanje o predpisih na tem področju. V tem okviru GZS zastopa interese podjetij.

Podjetja se bodo na uvedbo evra pripravljala na poslovnem in tehničnem področju. Poslovno področje zajema priprave, ki nastanejo zaradi novih možnosti, ki jih ponuja enotni trg EMU. To so priložnosti za nove produkte, nove konkurente, kupce in dobavitelje, njihovo dogovarjanje na področju cen, kot tudi politika komuniciranja s potrošniki in poslovnimi partnerji. Tehnični vidik priprave na uvedbo evra zajema področje informacijske tehnologije, davčne napovedi, kontinuiteto pogodb, računovodstvo, finančne izkaze, redenominacijo dolžniških instrumentov in kapitala gospodarskih družb, zamenjavo gotovine, označevanje cen in ostalo.

Najbolj občutljivi sektorji bodo tisti, ki imajo največ opraviti z gotovinskim poslovanjem in s končnimi potrošniki. To so trgovina, gostinstvo, turizem, javni in taksi prevozi, avtomati na gotovino (prodajni in igralni avtomati, parkirne ure, itd.). Poleg navedenih sektorjev predstavljajo občutljive skupine tudi dobaviteljske verige – v teh še posebej mala in srednje velika podjetja.

DOKUMENTACIJA

- TABELA 1: DEVIZNI TEČAJI BANKE SLOVENIJE 1992 – 2005, povprečja in razmerja
- TABELA 2: PROMET IN TEČAJI NA PROMPTNEM DEVIZNEM IN MENJALNIŠKEM TRGU 1992 - 2004
- TABELA 3: GIBANJE DEVIZNIH TEČAJEV IN CEN
- TABELA 4: GIBANJE CEN
- TABELA 5: POVPREČNE DEKLARIRANE OBRESTNE MERE V BANKAH (aktivne)
- TABELA 6: POVPREČNE DEKLARIRANE OBRESTNE MERE V BANKAH (pasivne)
- TABELA 7: INDEKSI OBSEGA INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE IN ZAPOSLENIH OSEB PO INDUSTRIJSKIH DEJAVNOSTIH, 2003 IN 2004
- TABELA 8: PLAČILA ZA INVESTICIJE PO DEJAVNOSTIH, 2003 IN 2004
- TABELA 9: TURISTIČNI OBISK IZ NAJPOMEMBNEJŠIH IZVORNIH TURISTIČNIH DRŽAV, 2004 *
- TABELA 10: PLAČE ZAPOSLENIH PO KOLEKTIVNIH POGODBAH IN ZAPOSLENIH PO INDIVIDUALNIH POGODBAH V SLOVENIJI, 2004
- TABELA 11: POVPREČNE BRUTO PLAČE NA ZAPOSLENEGA IN STOPNJE RASTI PO DEJAVNOSTIH, 2004
- TABELA 12: DELOVNO AKTIVNO PREBIVALSTVO IN STOPNJE RASTI PO DEJAVNOSTIH, 2004
- TABELA 13: POVPREČNA PLAČA NA ZAPOSLENEGA V SLOVENIJI

PRIKAZ TEKOČIH TRENDOV ZA KLJUČNE KONJUNKTURNE PODATKE
CURRENT INDICATORS OF SLOVENIAN ECONOMY